

Godinām pulkveža Oskara Kalpaka veikumu Latvijas labā

VALIJA BERKINA

1919. gada 3. marta agrā rītā pulkveža O. Kalpaka bataljona vienības pulcējās Lēnas muižā, lai, gaismai austot, pie Liču pusmuižas (Varkaļiem) forsētu aizsaulšo Ventas upi un sāktu Latvijas atbrīvošanu no lieliniekiem. Skrundas – Saldus ceļā pie Airītēm 1919. gada 6. martā krēslā notika negaidītais – pārpratuma dēļ notika apšaude starp tā brīža sabiedrotajiem – vācu landesvēra fon Borha bataljonu un latviešu daļām un bojā gāja pulkvedis Oskars Kalpaks, kapteinis Nikolajs Grundmanis, virsleitnants Pēteris Krievs un Kalpaka bataljonam piekmandētās vācu artilērijas baterijas komandieris leitnants Makss Šrindērs (*Schrinder*). Pagaidu valdība izsludināja divu nedēļu sēras.

Oskaru Kalpaku apglabāja 1919. gada 11. martā Liepājas Ziemeļu kapos. Ik gadu tieši pulkveža nāves dienā – 6. martā – šeit notiek viņa piemiņas godināšana. Pirmskaŗa Latvijā Oskara Kalpaka persona ieguva leģendāra varoņa tēlu. 1939. gada 6. martā Ziemeļu kapos tika atklāta Oskara Kalpaka piemiņas vieta.

Liepājas Ziemeļu kapsētā piektdien, 6. martā, godināja pulkveža Oskara Kalpaka nopelnus Latvijas bruņoto spēku izveidošanā, Latvijas valsts tapšanā un nosargāšanā // Foto: Egons Ziverts

6. martā aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes komandieris pulkvedis Mareks Ozoliņš, Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes 25. kājnieku bataljona karavīri, zemessargi un jaunsargi piedalījās piemiņas pasākumā pulkveža Oskara Kalpaka atdusas vietā Lubānas novada Visagala kapos // Foto: Gatis Dieziņš, Aizsardzības ministrija

Oskara Kalpaka pieminēklis Rīgā

Latvisko
norišu
kalendārs

2. lpp.

Valsts
galvenais
infektologs par
koronavīrusu

3. lpp.

Kārlis Streips
par
administratīvi
teritoriālo
reformu

5. lpp.

Uz skatuves
uznāk
“Grētas
paaudze”

6. lpp.

Numura
intervijā –
vēsturnieks
Ritvars Jansons

7. lpp.

In Memoriam –
Vilma Teness

11. lpp.

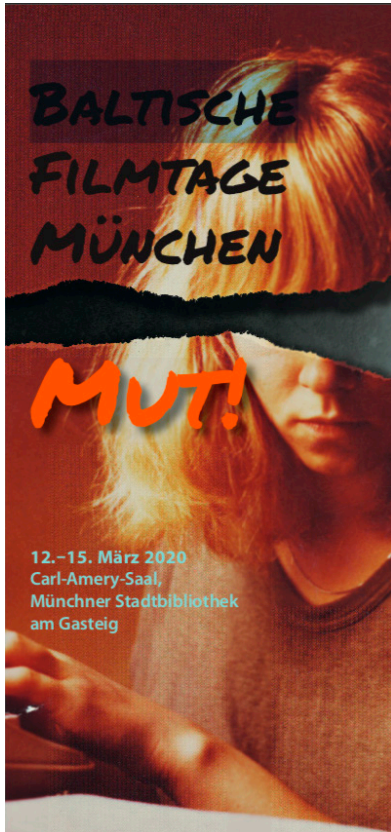

LATVISKO NORIŠU KALENDĀRS

12. MARTS

Baltijas filmu dienas Minhenē

Adrese: Rosenheimer Str. 5, 81667 München Laiks: No 12. līdz 15. martam

Aicinām Jūs uz *Baltische Filmtage München*, kuŗas jau otro reizi organizē Baltijas biedrības kopā ar *Münchner Stadtbibliothek*. No 12. līdz 15. martam būs iespēja noskatīties 11 filmas no Baltijas valstīm atjaunotajā kultūras namā *Gasteig*.

Šī gada temats – Drosme!, kā arī filmas par drosmīgiem cilvēkiem, kuri, neskatoties uz kritiskiem politiskiem vai personīgiem apstākļiem, izvēlas savu likteni ņemt pašu rokās.

No Latvijas rādīsīm piecas filmas "Spiegs, kurš mans tēvs", "Parādīze 89", "Bille", "Mērijas ceļojums" un leģendāro klasiku restaurētajā versijā "Četri balti krekli. Elpojiet dziļi!". Mūs pagodinās arī viesnā no Latvijas – režisore Kristīne Želve, kurai pēc filmas varēsīm uzdot jautājumus par "Mērijas ceļojuma" tapšanu.

Nelaidiet garām vienreizējo iespēju dzirdēt latviešu valodu uz lielā ekrāna Minhenē un iepazīstināt Jūsu draugus ar latviešu kultūru!

Filmās ir latviešu valodā ar subtitriem angļu valodā.

Biļetes par 7 EUR / ar atl. 5 EUR var iegādāties visās *München Ticket* pārdošanas vietās vai online.

12. MARTS

Latvijas nacionālais stends izstādē "Cosmoprof 2020" Itālijā (Boloņā)

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) aicina Latvijas kosmētikas ražotājus pieteikties dalībai nacionālajā stendā starptautiskajā izstādē "COSMOPROF Bologna 2020" Itālijā, kas norisināsies 2020. gada 12. – 15. martā Boloņā!

"COSMOPROF BOLOGNA" ir lielākā kosmētikai un skaistumkopšanai veltītā izstāde reģionā, ko apmeklē vairāk nekā 260 000 dalībnieku no 154 valstīm, to vidū 22% vairumtirgotāji un 16% mazumtirgotāji, 16% skaistumkopšanas un SPA īpašnieki. Izstāde ir nozarē augstu novērtēta, jo pul-

cina ietekmīgākos nozares speciālistus.

Izstādē LIAA organizēs nacionālo stendu 48 m² platībā, 16. hallē, kur vieta tiek piedāvāta ne vairāk kā 6 dalībniekiem. Uzņēmumi dalībai Latvijas nacionālajā stendā tiks atlasīti, vadoties pēc pieteikuma formā iesniegtās informācijas. Dalībai tiks apstiprināti ne vairāk kā 6 uzņēmumi, kuŗi ieguvuši augstāko punktu skaitu atbilstoši iepriekš noteiktiem atlasē kritērijiem.

Ja dalībai stendā pieteiksies nepietiekams skaits dalībnieku, LIAA patur tiesības nacionālo stendu atcelt.

Nacionālā stenda organizatoriskie izdevumi (izstādes stenda platības noma, stenda būvniecības izmaksas, tehniskais aprīkojums un mēbeles, pakalpojumi stendam, uzņēmumu reģistrācijas maksas izstādē izdevumi) 100% apmērā tiks finansēti no darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju" 3.2.1.2. pasākumu "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" saskaņā ar 2015. gada 1. decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 678., piešķirot stenda dalībniekiem *de minimis* abalstu.

14. MARTS

Eiropas Latviešu apvienības ikgadējā biedru sapulce

Lai izvērtētu paveikto un nospraustu uzdevumus turpmākam kopdarbam, ELA aicina savas biedru organizācijas un arī visas citas sadarbībā ieinteresētās diasporas organizācijas un kopas 2020. gada 14. – 15. martā piedalīties ELA ikgadējā biedru sapulcē. Kopsapulcē šoreiz notiks lat-

viešu centrā Bērzainē, Freiburgā, Vācijā, un aizsāks gadu, kas vainagosies ar Eiropas Latviešu apvienības (ELA) 70 gadu jubileju.

Sapulcē tiks apspriestas tādas jomas kā identitāte (izglītība, kultūra), ieguldījums (dažādu nozaru profesionāļu, uzņēmēju, zinātnes un sporta sadarbība, remigrācija) un iesaiste (mediji, pilsoniskā un politiskā līdzdalība, aizsardzība).

Lai sekmīgāk organizētu uzņemšanu Bērzainē, visi interešenti no diasporas organizācijām un kopienām vai citām organizācijām, kā arī mediju pārstāvji aicināti pieteikt savu dalību, rakstot uz ela@latviesi.com.

15. MARTS

ZWIN dabas parka apmeklējums Briselē

Adrese: ZWIN Dabas parks, Graaf Léon Lippensdreef 8,8300 Knokke-Heist Laiks: plkst. 11

Dabas, putnu un svaiga gaisa cienītāji aicināti uz *Zwin* Dabas parka apmeklējumu kopā ar biologu Oskaru Keišu.

Tiekamies plkst. 11 parka stāvētā. Informācija par parku www.zwin.be

19. MARTS

Latvju danči Hamburgā

Adrese: Sv. Ansgara ģimnazijas telpās (*Bürgerweide 33, 20535 Hamburg*, ieeja no *Alfredstraße*) Laiks: plkst. 19 – 21

Jaunā gada pirmā mēneša vidū aicinām uz kārtējo danču vakaru. Uz dancošanu aicināts ir ikviens ar vai bez priekšzināšanām. Vakars ilgst aptuveni 2 stundas. To laikā mēs izdejojām aptuveni 10 – 12 dejas.

Labā ziņa: dejot nav jāprot – iemācīsies! Ja nav deju partneris – atradīsies! Līdzīki tik jāņem deju priekš, ērtas deju kurpes un kas padzerams. Dalība bez maksas, priecāsimies par ziedojumiem.

Vairāk informācijas var iegūt, rakstot Dinai: kultura@latviesihamburga.de. Vairāk informācijas: <https://www.latviesihamburga.de>

22. MARTS

Filma "Spiegs, kurš mans tēvs" Ģēteborgā

Adrese: *Göteborgi Eesti Maja, Doktor Allards Gata 2, 413 23 Göteborg*. Laiks: plkst. 16

Latviešu apvienība Ģēteborgā aicina noskatīties dokumentālo filmu "Spiegs, kurš mans tēvs".

Dokumentālā filma ir personisks tulkotājas un atdzejojājas Ievas Lešinskas-Geiberes stāsts par viņas tēvu Imantu Lešinski.

Imants Lešinskis (1931-1985) ir Latvijas 20. gadsimta vēsturē unikāla personība – padomju elites pārstāvis, Latvijas PSR Valsts drošības komitejas (VDK) līdzstrādnieks, Latvijas Komitejas kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs vadītājs, visbeidzot ANO sekretariāta Ņujorkā darbinieks un tajā pašā laikā divu kungu kalps – teju divdesmit gadu garumā padomju un ASV specdienestu dubultaģents, neapšaubāmi nacionāli noskaņots, bet galu galā 1978. gadā kopā ar otro sievu Rasmu un meitu Ievu palicis ASV. Ģimenei tika piešķirtas jaunas personu identitātes.

80. gadu vidū, kad Imants Lešinskis bija publiski nācis klajā ar VDK darbību izgaismojošiem faktiem, viņš mira nenoskaidrotos apstākļos.

Filma balstīta uz Ievas Lešinskas-Geiberes atmiņām un dienasgrāmatu ierakstiem un vēsta par notikumiem, kas norisinājās pirms 40 gadiem, 1978. gadā, kad Ieva kā studente viesojās ASV pie tēva, kurš tobrīd strādāja PSRS diplomātiskajā misijā ANO un nolēma pārbēgt ASV pusē, un šo piedāvājumu izteica arī savai meitai.

Filma ir Ievas Lešinskas-Geiberes mēģinājums noskaidrot patiesību par savu tēvu un aukstā kara notikumiem, kuŗos viņa bijusi iesaistīta, pašai neapzinoties.

Filmās režiju un scenāriju veidojuši Jāks Kīlmi un Gints Grūbe, operators Aigars Sērmukšs.

Kalendārs tapis sadarbībā ar latviesiem.com

Eiropas Parlamenta deputāte
Prof. Inese VAIDERE
ielūdz jūs uz filmas

PIĻSĀTA PI UPIŠ

īpašo seansu Briselē
piedaloties režisoram **Viesturam Kairišam**,
galvenās lomas atveidojotām **Dāvim Suharevskim**
un producentam **Guntim Trekterim**

Trešdien, 18. martā
18:30 filmas sākums/pēc filmas – pieņemšana

Latvijas pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienībā telpās,
Avenue des Arts 23, Brisele, Beļģija

Lūdzam reģistrēties info.viskere@europarl.europa.eu

etp

Flautas stāsti

21. martā plkst. 14.00
Florentinersaal, Palais Meran
Leonhardstraße 15, Graz

flauta
Dita Krenberga

klavieres
Ieva Oša

Programma: Pēteris Vasks,
Sofija Gubaidulina, Karis Reineke,
Fransuā Borne, Pols Tafanels
ieeja brīva

XXVI Vispārējo Latviešu Dziesmu svētku un
XVI Deju svētku muzikāli dramatisks uzvedums

VILKAM TĀDA DVĒSELĪT'

Andra Sējāna un Reiņa Sējāna mūzika
Ingas Cipes librets
Solisti: Roberta Kumsāre, Eremijs Sējāns, Andris Sējāns
Dzied un dejo:

KNĪPAS UN KNAUKI

22. martā plkst. 12:00
YTREBYGDA kultursenter
SANDSLIVEGEN 98, 5254 SANDSLI, BERGEN

Atbalsta:

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Par 2019. gada vēsturnieku atzīts LU profesors Ēriks Jēkabsons

Balvu "Gada vēsturnieks Latvijā 2019" ieguvis Latvijas Universitātes (LU) Vēstures un filozofijas fakultātes profesors, vēsturnieks Ēriks Jēkabsons, informēja Vēstures izpētes un popularizēšanas biedrība.

Ēriks Jēkabsons

Balvas ieguvējs noskaidrots sabiedriskā aptaujā, kuŗu biedrība organizē devīto gadu. Jēkabsons šo balvu ir ieguvis otro reizi, jo līdzīgi aptaujas dalībnieki lēma arī pirms septiņiem gadiem, kad profesors tika izvēlēts par "Gada vēsturnieku 2012". "Pagājušais gads Latvijas vēstures pētniecības jomā ir bijis notikumiem bagāts, tāpēc izvēlēties, kuŗa vēsturnieka devums būtu īpaši izceļams, šoreiz bijis īpaši grūti. Izšķiroša nozīme, iespējams, bija Latvijas valsts Simtgades norisēm, jo pērn apritēja nozīmīga gadskārta virknei Latvijas Neatkarības kuŗa notikumu, kas ir viens no svarīgākajiem profesora Jēkabsona pētniecības virzieniem," norādīja Vēstures izpētes un popularizēšanas biedrība.

LU Cietvielu fizikas institūta devums Latvijai un pasaulei

Valsts prezidents Egils Levits apmeklēja Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtu (LU CFI), lai iepazītos ar institūta aktuālajiem pētījumiem un tiktos ar tā darbiniekiem.

Uzrunājot pētniekus, E. Levits puda gandarījumu par iespēju satikt Latvijas un Eiropas zinātnieku eliti: "Jūsu devums Latvijai, Eiropai un pasaulei zinātnē ir ļoti būtisks. Tas, ko jūs atklājat, ko jūs pētāt, tam ir arī nozīme mūsu valsts virzībā uz augstu tehnoloģiju valsti." E. Levits atzīmēja, ka modernā pasaulē izcilas zināšanas un izcilas tehnoloģijas ir liela vērtība, un LU CFI var dot šāda veida pienesumu, piemēram, ar saviem pētījumiem par kodolsintēzi, kas ir dabai draudzīgs, no CO₂ brīvs enerģijas avots un kas nākotnē varētu atrisināt pasaules enerģijas krīzi. Valsts prezidents arī izteica pārliecību, ka "ar savu intelektuālo un ekonomisko pienesumu CFI ir piemērs citiem, un Latvijai jāturpina attīstīt šādi zinātnes izcilības centri".

Valsts prezidents Studentu apvienības 25. kongresā

Valsts prezidents Egils Levits 7. martā piedalījās Latvijas Studentu apvienības 25. kongresa atklāšanā. Levits pirms kongresa atklāšanas Latvijas Universitātes studentu Biznesa inkubatorā tīkās ar studentiem, lai pārrunātu aktuālitātes augstākajā izglītībā no studējošo perspektīvas, kā arī iepazīnās ar inkubatora darbu.

Savā uzrunā Egils Levits sacīja: "Studenti ir sava vecuma jauniešu aktīvākā daļa, un, ja mēs paskatāmies vēsturē, tad studenti ir bijuši tie, kas ir piedalījušies vai iniciējuši sabiedrības pārmaiņas, sabiedrības uzlabojumus, sākot jau ar jaunlatviešiem, un tie bija studenti savā laikā, kas ir mūsu nācijas pamatlicēji, kuŗiem mēs varam pateikties par to, ka esam izveidojušies par latviešu nāciju šodien. Tāpēc es esmu pilnīgi drošs, ka šajā zālē sēž gan nākamie inženieri, gan politiķi, gan žurnālisti, visi tie, kas arī nākotnē veidos Latvijas sabiedrību un būs viedokļu līderi. Ar savu darbu jūs būvējat nākotni ne tikai sev, bet visai Latvijai. Uzņemties atbildību par nākotni nav pašsaprotami, tāpēc tam ir nepieciešama spēcīga, pašapzinīga, gudra cilvēka raksturs. Uzņemties atbildību ir gudra cilvēka pazīme. Tā kā jūs esat šeit, varam teikt, ka šeit ir šie gudrie cilvēki dubultā nozīmē – jūs studējat un uzņematies līdzatbildību par mūsu sabiedrību."

Valsts prezidents aicina godināt nacionālās pretošanās kustības dalībnieku piemiņu

17. martā Valsts prezidents Egils Levits īpaši godinās Nacionālās pretošanās kustības dalībnieku piemiņu, Rīgas pili rīkojot forumu "Nacionālā pretošanās kustība Latvijas vēsturiskajā atmiņā" un kopā ar citiem sabiedrības pārstāvjiem piedaloties vairākos atceres pasākumos.

Izvēlētais datums ir simbolisks – 1944. gada 17. martā profesora Konstantīna Čakstes vadītā Latvijas Centrālā padome pabeidza parakstu vākšanu memorandam, kuŗā Latvijas tautas vārdā tika pieprasīta Latvijas neatkarības faktiskā atjaunošana un pausta pārliecība, ka Latvijas valsts un tās Satversme juridiski turpina pastāvēt. Valsts prezidents Egils Levits ir aicinājis Saeimu šo dienu noteikt kā visas Latvijas nacionālās pretošanās kustības atceres dienu.

E. Levits ir pārliecināts, ka Latvijas valstiskuma otrā gadsimta sākumā ir nepieciešams sabiedrības sociālajā atmiņā atgūt zināšanas par Latvijas patriotu pretošanās okupācijas režīmiem un godināt mūsu varoņus, kuri uzturēja dzīvu Latvijas tautas prasību pēc savas valsts un neatkarības visos okupācijas gados.

Valsts prezidents uzskata, ka Nacionālās pretošanās kustības piemiņas diena būs būtisks atgādinājums Latvijas valstiskuma nepārtrauktības uzturēšanai abu totalitāro okupācijas režīmu laikā un aicinājums apzināties, ka neatkarīga un demokrātiska Latvija ir jāsargā arī šodien.

Libānas vēstniece apmeklēja Okupācijas muzeju

9. martā Okupācijas muzeju apmeklēja Libānas Republikas ārkārtēja un pilnvarotā vēstniece Raina Čarbela (*H.E. Mrs Raina Charbel*).

Vēstniece sagaidīja Okupācijas muzeja direktore Solvita Vība (*at-tēlā pa labi*). Ar muzeja ekspozīciju viņu iepazīstināja muzeja gīde Marija Krivošeina. Vizītes noslēgumā vēstniece parakstījās augsto viesu grāmatā.

Mācības "Kristāla bulta 2020"

Ādažu poligonā notiek militārās mācības "Kristāla bulta 2020". Mūsu kuŗavīri kopā ar vēl vairāku NATO dalībvalstu pārstāvjiem trenē sadarbību kopīgu operāciju veikšanai.

Militāro operāciju laikā kuŗavīriem jābūt gataviem dažādiem pārvienībām, tai skaitā cietušo biedru nogādāšanai drošībā. Tādēļ mācību "Kristāla bulta" ietvaros tiek izspēlēts scēnarijs, kur ar gaisa spēku hēliķopteru MI-17 it kā ievainoti kuŗavīri tiek nogādāti palīdzības sniegšanai lauka hospitālī.

Sadarbības prasmēm tiek pievēsta īpaša uzmanība, jo kaujas grupā darbojas deviņu dažādu valstu bruņoto spēku pārstāvji. "Lai šīs deviņas dažādās nācijas varētu vienā operācijā vadīt, komandvadošana ir vissvarīgākā. Un otra sadaļa ir tieši apgādes jautājumi," norāda mācību vadības centra direktors Gunārs Grikmanis. Mācību uzdevumā, kuŗā klāt bija arī LTV filmēšanas grupa, tika izspēlēta ievainotu kuŗavīru konvojēšana ar vieglo transportu līdz hēliķopteru nosēšanās vietai, teritorijas nodrošināšana pret iespējamu ienaidnieka uzbrukumu, ievainoto pārcelšana Gaisa spēku hēliķopterā un nogādāšana drošībā. Kuŗavīri bija sadalīti grupās tā, lai kopīgi darbotos dažādu valstu bruņoto spēku pārstāvji. Operācijas norisi rūpīgi uzraudzīja komandieri. Uzdevums tika izpildīts – visi ievainotie veiksmīgi evakuēti. Taču vienlaikus komandieri pamanija vairākas nianses, kur prasmes vēl būtu jāpīlīp. "Mums sanāca neliela aizķeršanās ar vienu ievainotā nogādāšanu hēliķopterā. Tas parāda, cik ļoti saliedēti

SPILGTS CITĀTS

Katra iedzīvotāja pienākums – ierobežot vīrusa izplatību

Žurnālā *IR* publicēts raksts "Vai Latvija gatava epidēmijai?" Mūsu lasītāju ieskatam fragmenti no šī raksta.

Līdz 2. martam Latvijā veikts 131 izmeklējums, bet visos gadījumos, izņemot vienu, *Covid-19* nav konstatēts. Tikmēr šī slimība divu mēnešu laikā no Ķīnas sasniegusi Eiropu jau tādā mērā, ka Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs riska līmeni paaugstinājis no mērena uz augstu. Visā pasaulē ar jauno koronavīrusu līdz 3. marta vakaram reģistrēti 92 321 inficētais, miruši – 3137. Eiropā visvairāk saslimušo ir Itālijā (2036, miruši 52), kuŗ daudzi latvieši dodas atpūtas un darba braucienos. (..)

Valdība apstiprināja 2,6 miljonu eiro piešķirumu, lai iegādātos papildu laboratorisko analīžu reagentus, individuālos aizsarglīdzekļus, mākslīgās plaušu ventilācijas un neinvazīvas ventilācijas iekārtas, kā arī medikamentu vīrusa infekcijas ārstēšanas nodrošināšanai. (..)

Atsevišķi politiķi aicinājuši slēgt gaisa satiksmi ar vīrusa skartajām zemēm, bet, kā 25. februārī pēc Krīzes vadības padomes sēdes žurnālistiem teica Pasaules Veselības organizācijas Latvijas biroja pārstāvis Mišels Tīrens, aviosatiksmes slēgšana nav efektīvs veids vīrusa ierobežošanai. "Mēs varam apstādināt gaisa, kuŗu un autobusu satiksmi, varam slēgt ceļus. Bet tad jādodomā – kad mēs apstāsimies visa apturēšanā?"

Veselības ministrijas galvenais speciālists infektoloģijā Uga Dumpis uzsver – ne tikai no valsts institūcijām un medīķiem ir atkarīgs, kāda būs koronavīrusa izplatība Latvijā. Ikviens pienākums ir ievērot piesardzības pasākumus: pēc katra sabiedriskas vietas apmeklējuma mazgāt rokas, aizsegt seju, šķaudot vai klepojot, pārdomāt sabiedrisko vietu apmeklēšanu. Pasaules Veselības organizācija arī uzsver, ka veselīgiem cilvēkiem sejas maskas nav nepieciešamas – tās vajadzīgas tikai inficētajiem un medīķiem. Kamēr turpinās darbs pie zāļu un vakcīnas izstrādes, Latvijas veselības iestāžu un arī katra iedzīvotāja pienākums ir ierobežot slimības izplatību tā, lai vienlaikus nebūtu liels skaits jaunā vīrusa pacientu un tas neparalizētu slimnīcu darbu. "Mēs nezinām, vai un kā koronavīrusa izplatība beigsies. Itālijā pašlaik ir siltāks laiks nekā Latvijā, taču *Covid-19* izplatās. "Nav pētījumu, nav pieredzes ar šo vīrusu – mēs nezinām, vai un kā tas apstāsies. Mūsu uzdevums ir bremzēt izplatību. Ja nobremzējam koronavīrusa izplatību par mēnesi vai diviem, jau būs labi, jo vasarā slimnīcas ir tukšākas nekā ziemā," skaidro Dumpis.

Jaunā koronavīrusa izraisītās slimības *Covid-19* dēļ

ir jābūt komandai. Ka tas ir jādara ātri, ka ir papildu stress, adrenalīns no šīs skaņas un darbības apkārt," norāda Kaujas nodrošinājuma bataljona komandieris Andžs Zarakovskis.

Latvijā apstiprināti astoņi saslimušie ar *Covid-19*

Līdz 9. marta rītam bija veikti 22 izmeklējumi, kopumā no 29. janvāra veikti 244 izmeklējumi uz aizdomām par *COVID-19* saslimšanu, Latvijā apstiprināti astoņi saslimšanas gadījumi. Jaunā koronavīrusa izraisītās slimības *Covid-19* dēļ mājās karantīna Latvijā noteikta vairāk nekā 160 cilvēkiem, intervijā Latvijas Televīzijas raidījumā *Rīta panorāma* uzsvēra Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta direktors Jurijs Perevoščikovs. Lielākoties šie cilvēki ir infekcijas skarto lidmašīnu pasažieri. Pēdējie pieci gadījumi saistīti ar ceļojumu uz kūrortu Červinjā, kas atrodas Itālijas ziemeļos netālu no Šveices robežas. Visi pieci saslimušie 7. martā atgriezušies no Itālijas ar *airBaltic* reisu *BT-630* no Milānas.

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (JV) 9. martā sasauca Krīzes vadības padomes sēdi, lai lemtu par turpmāko rīcību saistībā ar jaunā koronavīrusa slimības *Covid-19* izplatību Eiropā.

ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (JV) aicina Latvijas iedzīvotājus izvērtēt braucienus nepieciešamību vēl uz 21 valsti. Rinkēvičs sociālajos tīklos norāda, ka *Covid-19* dēļ būtu nepieciešams vērtēt braucienus nepieciešamību arī uz ASV, Austrāliju, Austriju, Bahreinu, Beļģiju, Ēģipti, Franciju, Grieķiju, Iraku, Islandi, Kanadu, Kuveitu, Lielbritāniju, Malaiziju, Nīderlandi, Norvēģiju, Spāniju, Šveici, Taizemi, Vāciju un Zviedriju. Jau iepriekš Latvijas valsts bija aicinājusi iedzīvotājus neapmeklēt Ķīnu, Dienvidkoreju, Japānu, Singapūru, Irānu un Itāliju.

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (JV) pirmdien pēc Krīzes vadības padomes sēdes skaidroja, ka jau līdz šim minētās sešas valstis ir "sarkanajā sarakstā", kuŗ doties noteikti nevajadzētu, bet pārējās savukārt ir tādas, kuŗ braucieni lietderību būtu nepieciešams izvērtēt.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Latvijas dienas Sanktpēterburgā

No 9. līdz 22. martam Sanktpēterburgā notiek Latvijas dienas. Iespējams, ka kāds teiks: "Ko mums, Sanktpēterburgas iedzīvotājiem, var piedāvāt Latvija?" Daudzi taču ar Latviju ir pazīstami... Bet Latvija nozīmē ne tikai kvalitatīvus pārtikas produktus un iespēju ceļot, bet arī radošas idejas, mūziku, gastronomiju, pieredzes apmaiņu un kontaktus ar dažādu nozaru uzņēmējiem. Latvijas dienu laikā Sanktpēterburgas biznesa aprindu pārstāvjiem, pilsētas iedzīvotājiem un viesiem tiek organizēti dažādi pasākumi. 11. martā notika biznesa forums, kā arī Latvijas un Sanktpēterburgas uzņēmēju divpusējas tikšanās. 12. marta tūrisma seminārā Latvijas tūrisma nozares pārstāvji stāstīja par Latvijas tūrisma jomas aktualitātēm. Sanktpēterburgas iedzīvotāji un viesi lielveikalā varēja iepazīties ar Latvijas pārtikas produktiem. Tie veikalā bija viegli atpazīstami, jo atzīmēti ar logotipu *Magnetic Latvia*.

Stompaku kaujai – 75

Viļakas novadā, Stompaku mežā, tika godināti nacionālie partizāni, kas pirms 75 gadiem Stompakos piedalījās kaujā pret padomju okupācijas varu un tās bruņotajiem spēkiem. Tā bija lielākā nacionālo partizānu kauja Latvijas teritorijā. Svinīgajos sarīkojumos piedalījās arī Latvijas Okupācijas muzeja projekta "Stūra māja" vēsturniece Inese Dreimane.

Piemīņas pasākumi notika Viļakā un arī bijušajā partizānu nometnes vietā. Atkal, pēc 75 gadiem, partizānu bunkura – baznīcas vietā tika celebrēta Sv. Mise. 1945. gada janvārī – februārī Stompaku nometnē bija izveidots bunkurs – baznīca, kurā garīgos rituālus veica meža aizgājušais Šķilbēnu draudzes prāvests Ludvigs Štagars. Pēdējā ceremonija šajā vietā bija kaujā kritušo nacionālo partizānu izvadīšana 2. marta vēlā vakarā, pirms kauju pārdzīvojušie partizāni aizgāja no nometnes vietas.

Teātra dienas izcilības balvas

Regina Razuma un Gundars Grasbergs

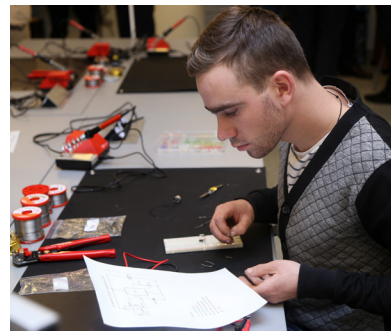
Tuvojoties Starptautiskajai teātra dienai – 26. martā Eduarda Smilģa Teātra muzejā norisināsies Teātra dienas izcilības balvu pasniegšanas ceremonija, ko ik gadu rīko "Latvijas Teātra darbinieku savienība" (LTDS) sadarbībā ar Latvijas Kultūras akadēmijas Eduarda Smilģa muzeju, mediju informē LTDS pārstāvji. Lilītas Bērziņas balvu par spilgtu sniegumu pēdējo sezonu laikā un mākslinieciski augstvērtīgu darbu daudz gadu garumā saņems Jaunā Rīgas teātra aktrise Regīna Razuma. Harija Liepiņa balvu par spožu aktierdarbu

iepriekšējo sezonu laikā saņems Latvijas Nacionālā teātra aktieris Gundars Grasbergs.

Helēnas Tangijevs-Birznieces balvu par mūža ieguldījumu baleta mākslā un pedagogijā Latvijas Profesionālā baleta asociācija pasniegs Intai Karulei-Teikmanei. Jēkaba Dubura balvu par jauno aktieru audzināšanu un ieguldījumu teātra pedagogijā 45 gadu garumā saņems Anna Eižvertiņa.

RTU – pasaules 500 labāko inženierzinātņu augstskolu vidū

Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) augstskolu reitingā *QS World University Rankings by Subject 2020* atzīta par vienu no 500 labākajām pasaules augstskolām inženierzinātnēs un tehnoloģijās, kļūstot par vienīgo Latvijas augstskolu, kas iekļauta starp līderiem kādā no piecām nozarēm, informē RTU Ārējās komunikācijas nodaļas projektu vadītāja Gundega Preisa.

Augstskolu sniegums vērtēts piecās nozarēs – inženierzinātnēs un tehnoloģijās, mākslas un humanitārajās zinātnēs, dzīvības zinātnēs un medicīnā, dabas zinātnēs, kā arī sociālajās un vadības zinātnēs. RTU reitingā ieguvusi 59,9 no 100 iespējamajiem punktiem, līdz ar Tallinas Tehnoloģiju universitāti iekļūstot reitinga 451. – 500. augstskolu grupā inženierzinātņu un tehnoloģiju nozarē. Pavisam reitingā izvērtētas 1369 augstākās izglītības iestādes no 158 valstīm.

Trešais latviešu klasikas un mūsdienīgās mākslas tirgus

Jauni pieteikumi, jauni ziedojumi! Māksla meklē mājas. No 27. līdz 29. martam Bostonā notiks trešais latviešu klasikas un mūsdienīgās mākslas tirgus. 60. Zīmīgs cipars Bostonas aktīvajā latviešu kultūras dzīvē. Pagājušo martu otrajā "Māksla meklē mājas" tirgus dienās Trimdas draudzes sabiedriskajā zālē 60 latviešu gleznes, grafikas un plakāti atrada jaunas mājas. Un no namā mājvietu atradušās Bostonas latviešu lasītavas (BLL) gada laikā lasīšanai izrakstītas 60 latviešu grāmatas. Bostonas sabiedrībai par laimi – "Nevienam jaunajam neinteresē latviešu māksla" un "Neviens vairs nelasa latviešu grāmatas" – skeptiķi atkal mazliet kļūdušies. Šogad no 27. līdz 29. martam (58 *Irving Street, Brookline MA*) notiks trešais latviešu mākslas tirgus "Māksla meklē mājas". Trešo reizi desmit gadu laikā visiem atvērtā pavasarīgā, mazliet eklektiskā un mainīgā izstādē dos iespēju ieskatīties citu kolekcionāru skapjos, priecāties un dažbrīd brīnīties par dažādu latviešu mākslinieku stiliem un tematiku. Aizvest sev mājās kaut ko jaunu un svaigu.

Zinātnes diena San Diego Latviešu skolā

Kas jādara, ja vēlies kļūt par zinātnieku? Kāpēc Sniegbaltīte saindējās ar ābolu? Kas notiek, ja bazei pievieno skābi? Uz šiem un citiem jautājumiem San Diego skolas bērni un draugi atbildes meklēja Zinātnes dienā 2020. gada 29. februārī Ošensaidā.

Šajā dienā skolā viesojās biķīmiķe Kristīne Senkāne, kuŗa ar aizraujošiem eksperimentiem palīdzēja izziņāt dažādus ķīmijas faktus.

Baltijas filmu dienas Minchenē

Baltische Filmtage München otro reizi organizēja Baltijas biedrības kopā ar *Münchner Stadtbibliothek*. No 12. līdz 15. martam bija iespēja noskatīties 11 filmas no Baltijas valstīm atjaunotajā kultūras namā *Gasteig (Rosenheimer Str. 5, 81667 München)*. Šogad temats – Drosme!, kā arī filmas par drosmīgiem cilvēkiem, kuŗi, neskatoties uz kritiskiem politiskiem vai personīgiem apstākļiem, izvēlas savu likteni ņemt pašu rokās. No Latvijas tika rādītas piecas filmas – "Spiegs, kuŗš mans tēvs", "Paradīze 89", "Bille", "Mērijas ceļojums" un leģendārā klasiku restaurētajā versijā "Četri balti krekli. Elpojiet dziļi!"

Aspazija dzintarā

17. martā atklās rotu mākslinieces Initas Rudzītes izstādi "Aspazija dzintarā". Izstādē būs apskatāmi 30 darbi, kuŗus māksliniece darinājusi, ļaujoties sajūtu plūdumam, nedomājot, vai kādam tie patiks vai ne. Par pamatu rotām, kuŗas darinātas sudraba ietvarā, kalpojuši 13 Aspazijas dzejoļi. "Tā bija dvēseliska izvēle. Necentos ņemt skaistos, pūkainos dzejoļus. Ņēmu tos, kas uzskērē emocijas", stāsta Inita Rudzīte. Pirmais no Aspazijas dzejoļiem, kuŗš no mākslinieces "neatļaidās", bija "Medus un asaras" no 1926. gadā izdotā krājuma "Trejkrāsaina saule". Inita saprata, ka vienīgais ceļš, kā no dzejoļa "atbrīvoties", ir izteikt to rotā. Tās izdevās.

Latviešu mākslinieku dinastijas izstāde Maskavā

Maskavas izstāžu galerijā "Čistije prudi", pašā pilsētas centrā, at-

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

ĪRIJA. 5. martā Latvijas vēstnieks Īrijā Jānis Silis un padomniece Edīte Medne apmeklēja Kultūras dienas *Wicklow Educate Together* skolā. Latvijas stendu pārstāvēja latviešu skolnieki Kristofers un Ralfs, iepazīstinot savus skolas draugus un viesus ar Latvijas vēsturi un tradīcijām, kā arī pašu sagatavotiem Latvijas gardumiem.

• Frankofonijas festivāla ietvaros 6. martā Latvijas vēstniecība Īrijā kopīgi ar *Alliance Française Dublin* organizēja kinofilmu *Homo Novus* noskatīšanos īru skatītājiem. Pasākumu atklājot, uzrunas teica *Alliance Française Dublin* direktors *Thierry Lagnau* un Latvijas vēstnieks Īrijā Jānis Silis. J. Silis, uzrunājot skatītājus angļu, franču un latviešu valodā, izteica gandarījumu par iespēju īru skatītājus iepazīstināt ar šo lielisko *Film Angels Production* kinofilmu, kas Latvijā un ārpus tās robežām ir guvusi milzīgu skatītāju atsaucību.

KRIEVIJA. 6. martā Latvijas Republikas vēstniecība Krievijas Federācijā ar Maskavas pilsētas domes atbalstu atvēra piemiņas plāksni latviešu Valsts teātrim "Skatuve". Uzrunājot klātesošos viesus, vēstnieks Māris Riekstiņš uzsvēra to, ka "teātris "Skatuve" ieņem īpašu vietu gan Latvijas, gan Krievijas vēsturē." Abās valstīs teātrmāksla tiek augstu vērtēta un mīlēta. Diemžēl, savu salīdzinoši īso, bet noteikti panākumiem pilno darbību tas noslēdza kā upuris Staļina politisko represiju laikā 1938. gadā. No 1919. līdz 1938. gadam Valsts latviešu teātris "Skatuve" atradās latviešu biedrības *Prometejs* telpās Maskavā. To likvidēja 1938. gadā pēc tam, kad padomju režīms, NKVD "nacionālo operāciju" ietvaros īstenojot "Latviešu operāciju", visus teātra darbiniekus – gan radošo personālu, gan tehniskos darbiniekus, ieskaitot garderobistes – apcietināja un nošāva Butovas masu kapos.

GRIEKIJA. Latvijas vēstnieks Grieķijā Māris Klišāns tikās ar Grieķijas parlamenta Latvijas-Grieķijas deputātu draudzības grupas pārstāvjiem – grupas vadītāju Spiros Pnevmatikos un Anastasios Bardzokas. Tikšanās piedalījās arī Latvijas vēstniecības Grieķijā padomnieks Ģirts Jaunzems. Sarunas laikā tika atzīmētas izcilās divpusējās attiecības un izrādīta interese par deputātu divpusējo kontaktu stiprināšanu, kā arī atbalstu draudzības grupu darbībai.

IZRAĒLA. 5. martā Latvijas vēstniecības telpās Telavivā vēstniece Elita Gavele tikās ar divām devītās klases skolniecēm – Shaniju Ichaki un Danielu Mordehaju no Lodas pilsētas pamatskolas, kuŗa abas meitenes mācās. Viesošanās laikā vēstniecībā skolniecēm bija iespēja virtuāli iepazīties ar Latviju, Rīgu un Jūrmalu, kā arī prezentācijām par Latvijas vēsturi un sievietes tiesībām Latvijā.

FRANCIJA. 4. martā Zemkopības ministrijas Nozares padomnieks Latvijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā OECD un UNECSO Aivars Lapiņš un Latvijas vēstniecības Francijā darbiniece Laura Štokman-Guillopē uzstājās Parīzes Lauksaimniecības augstskolā *Agro Paris Tech*, lai iepazīstinātu studentus ar Latviju pirms viņu mācību brauciena tuvākajās dienās. Studentiem bija iespēja uzzināt gan vispārīgu informāciju par Latviju, tās vēsturi, kultūru.

klāta Daugaviešu dinastijas mākslas darbu izstāde "Dialogi ar seniem meistariem". Tajā ir skatāmi Latvijas Mākslas akadēmijas profesora Teodora Zaļkalna audzēkņu Lūcijas Daugavietes (keramika) un Vladimira Cimmerlinga (skulptūra), kā arī viņu meitas gleznotājas Māras Daugavietes un znota Georgija Uvārova gleznas. Vecāki jau ir devušies viņšaulē, taču Māra Daugaviete šodien ir plaši pazīstama Maskavas mākslinieku aprindās. Kopš 1984. gada – Maskavas Mākslinieku savienības glezniecības sekcijas biedre, daudzu izstāžu dalībniece Krievijā un ārzemēs. Māras Daugavietes meita Māra ir teātra scenografe un arī ir Maskavas mākslinieku savienības biedre. Otra meita Maija ir skatuves tērpu māksliniece, strādā glezniecībā, grafikā un multiplikācijā. Katru vasaru šīs mākslinieku dinastijas izstādes notiek Latvijā – Jūrmalā, Aizkrauklē, Neretā, Viesītē un citās pilsētās.

Hanoverē slavē Latvijas Nacionālā baleta izrādes

Ar skatītāju ovācijām un kritiķu atzinību Latvijas Nacionālais balets ar panākumiem noslēdzis viesizrādes Hanoveres Valsts operā Vācijā. Tika izrādītas četras baleta "Korsārs" un trīs baleta "Karlsons lido..." izrādes. Abus iestudējumus veidojis Latvijas Nacio-

nālā baleta mākslinieciskais vadītājs Aivars Leimanis. Laikraksts *Neue Presse* publicējis pozitīvas recenzijas, abus iestudējumus vērtējot ar četrām zvaigznēm no piecām. "Tradīcijas šeit tiek augstu vērtētas. Tās izkopsis arī Latvijas balets, kas saistīts ar tādiem dižgariem kā Mihails Barišņikovs. Visu to, kas spēj sajūsmināt lēcienos un piruetēs, šie dejotāji ļauj izbaudīt arī mūsdienās," raksta Hennings Kverens recenzijā "Valsts operā Hannoverē tiek suminātas viesizrādes no Latvijas: "Korsārs" klasiskā redakcijā".

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

15. janvārī ar gadskārtējo uzrunu abām parlamenta palātām un sapulcinātajai valsts elitei nāca klajā Krievijas Federācijas prezidents Vladimirs Putins. Viņš pārsteidza klausītājus, saimniecisko un sociālo problēmu vietā pagērotot steidzami un pamatīgi pārkārtot 1993. gadā, “Jeļcina laikā” pieņemto konstitūciju, izdarot tajā būtiskus grozījumus. Un tās pašas dienas pēcpusdienā Putins atcēla Krievijas valdību, ieskaitot premjeru Medvedevu, un viņa vietā iecēla sabiedrībā maz pazīstamu personu. Raidstacijas “Eho Moskvi” galvenais redaktors Aleksejs Venediktovs, manāmi apmulsis, vaicāja: “Kāpēc tāda traka steiga? KAS NOTICIS?”

Turklāt vēl Putins 18. februārī atlaida no amata savu ilggadējo

palīgu Vladislavu Surkovu, “suverēnās demokrātijas” koncepcijas autoru, kurš 17 gadus bija nostrādājis prezidenta administrācijā. Surkovs kādā intervijā paziņoja, ka kādu laiciņu viņš iegrimšot meditācijā, “lai atradinātos no domāšanas”.

Kas tad noticis? Mini manu mīklu...

Un sestdien, 29. februārī, ar Maskavas mēra Sobjaņina vēlīgo un labvēlīgo atļauju galvaspilsētas centrā, tostarp Saharova prospektā, vairāk nekā 22 tūkstoši cilvēku piedalījās gājienā, kas bija vēlīts piektajai gadskārtai kopš izcilā demokrata, populārā opozīcijas līdera Borisa Ņemcova neģēlīgās nogalināšanas Kremļa mūru pavēni.

Neilgi pirms “Jeļcina laika” beigām Nižnijnovgorodas gubernā-

tors Boriss Ņemcovs pāris gadus bija Krievijas premjerministra vietnieks. 1995. gadā viņu apbalvoja ar ordeņa “Par nopelniem tēvzemes labā” medaļu.

Par Ņemcova nogalināšanu tiesāja piecus čecēnus, piespriežot šiem “killeriem” garus cietumsodus. Bet kuŗš pasūtīja šo slepkavību – tas nav noskaidrots.

29. februāra gājiena dalībnieki nesa plakātus ar uzrakstu “Krievija bez Putina”, protestēja pret politiskajiem arestiem, daudzi solidarizējās ar Ukrainu.

Šoreiz – tas jāņem vērā – policija un drošības dienesti palika, var teikt, malīnā (atšķirībā no pērnās vasaras protestiem). Ņemcova piemiņas gājieni tai sestdienā notika daudzās Krievijas pilsētās – no Pēterburgas līdz Barnaulai. Šādi nu tagad Krie-

viņā izpaužas brīvdomības spīts.

Tā dēvētie pareizticīgie staļinisti burtiski trakoja: viņu portālā *zavtra.ru* Aleksejs Ivanovs nosauca Borisu Ņemcovu par “absolūti amorālu subjektu” un norādīja, ka ar savu “bezslavas bojāeju” viņš esot “pienācīgi pievienojies” Gaļinas Starovoitovas, Annas Poljtkovskas, Aleksandra Ņitviņenko (!), Sergeja Magnicka “kompanijai”. Starovoitova, Poljtkovska, Ņitviņenko (nogalināts ar poloniju) un Magnickis taču ir Putina režīma “killeru” upuri Riebīgs “rekviēms”.

Iepriecinošs ir tas, ka pēc minētā gājiena, tai pašā vakarā, drosmīgu žurnālistu grupa nodibināja “Sindikātu-100”, brīva vārda paudēju kopu, kas aicināja sapulcināt 100 mediju pārstāvjus. Šo grupu vada “Novaja gazeta” gal-

venais redaktors Dmitrijs Muratovs, un tajā pašlaik ietilpst raidstacija “Eho Moskvi”, TV kanāls “Doždj”, lieliskā “Meduza”, kuŗas redakcija guva patvērumu Rīgā, un daži reģionāli mediji. Lai veicas! Brīvdomība nepadodas.

Un noslēgumā, var teikt, “rozīnītē”, kas labi raksturo imperiska putinisma dabu. 27. februārī Krievijā tika svinīgi atzīmēta “Speciālo operāciju spēku diena”: papildus “vīriešu dienai” (23. februārim) gods un slava pienākoties “pieklājīgiem zaļajiem cilvēciņiem”, kuŗi tai dienā 2014. gadā gatavoja Krimas aneksiju un kuŗi, kā melš, esot gatavi varbūtējam desantam Narvā. Patlaban šo ļoti īpašo kontingentu vada ģenerālmajors Valerijs Flustikovs. Legaumēsīm.

KĀRLIS STREIPS

Pagājušajā nedēļā Latvijas Republikas Saeima uzsāka debates par grozījumiem Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā. Runa ir par administratīvi teritoriālo reformu, ko sagatavojusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ar mērķi pašreizējās 119 novadu pašvaldības samazināt līdz tikai divdesmit deviņām, kas būtu par trim vairāk nekā kādreizējie rajoni padomju okupācijas laikā. Saeima grozījumus pirmajā lasījumā pieņēma pērn novembrī, un kopš tālaika deputātiem un frakcijām bija iespēja piedāvāt dažādus priekšlikumus par grozījumu mainīšanu. Kopumā tādu bija 316, un pirmajā dienā – pagājušajā ceturtdienā – deputāti izskatīja... 20 no tiem. Kāds zobgālis aprēķināja, ka tāda tempā būs vajadzīgas 15 dienas, lai izskatītu visus priekšlikumus. Savukārt pagājušajā piektdienā bija ārkārtas sēde, un tajā dienā deputāti tika līdz 44. priekšlikumam. Nākamā sēde bija paredzēta otrdien, 10. martā, kas būs pēc šī komentāra iesniegšanas redakcijā.

Pirms runāt tālāk par reformu, piebilstīšu, ka minētajās dienās pagājušajā nedēļā Saeimas sēdī vadīja priekšsēdes biedre Dagmāra Beitnere-Le Galla, jo pati spēkore Ināra Mūrniece bija vizītē Amerikas Savienotajās Valstīs. Kopā ar Saeimas Ārlietu komisijas vadītāja vietnieku un kādreizējo Latvijas Republikas vēstnieku ASV Ojāru Kalniņu viņa tikās ar Senāta un Pārstāvju palātas ārlietu komisijas vadītājiem, kā arī ar Pārstāvju palātas sadarbības grupas ar Baltijas valstīm līdzpriekšsēžiem. Vizītē

piedalījās ne tikai Latvijas, bet arī Igaunijas, Lietuvas un Polijas parlamentu pārstāvji. Tikšanās laikā ASV Kongresa apakšpalātas spikere Nensija Pelosi īpaši uzslavēja Baltijas valstis par gatavību sadarboties drošības jomā. Galvenais temats visās sarunās bija minēto valstu drošība un Amerikas iesaiste tajā. Mūrnieces kundze aicināja Vašingtonu padomāt par ilgtermiņa atbalsta programmas nepieciešamību. NATO spēku ietvaros amerikāņu spēki jau tagad ir mūspusē, tā pilnīgi noteikti palīdzot atturēt kaimiņvalsti Krieviju no iespējamām avantūrām. Tiesa, saruna par ilgtermiņa attīstību droši vien varēs sākties tikai pēc novembrī gaidāmajām vēlēšanām Amerikā, ja tajās uzvarēs kāds cits un nevis pašreizējais Baltā nama saimnieks, kuŗš, kā zināms, attiecībā uz NATO aliansi un drošības jautājumiem kopumā ir bijis, teiksim tā – nepastāvīgs.

Taču, atgriežoties pie reformām Latvijā. Pirmais lēmums bija samazināt atļauto runāšanas laiku debatēs no piecām minūtēm uz trim minūtēm pirmajā, un no divām minūtēm uz vienu minūti otrajā piegājienā. Opozīcija, protams, brēca par demokrātisko tiesību ierobežošanu, bet, ja nācās izskatīt vairāk nekā 330 priekšlikumus, saīsinātais laiks bija gluži loģisks, un to vairākums arī apstiprināja, jo mūsu likumdevējā itin runātīgu deputātu netrūkst. Pirmais priekšlikums Saeimas sēdē bija no Nacionālās apvienības, un piedāvājums bija likumā atteikties no vārda “novads” un to atvietot ar vārdu “apriņķis.” Pirmais runā-

tājs bija Aleksandrs Kiršteins, kuŗš allaž ir gatavs savās uzrunās doties vēsturiskās ekskursijās, šajā gadījumā bilstot, ka arī Krievijas imperijā bija jēdziens “novads,” un tāpēc labāk būtu apriņķis. Laika gaitā mūsu valstī ir bijuši ciemi, pilsnovadi, zemes, muižas, komturijas, fogtjas, stārstijas, vaivadijas, guberņas, rajoni, pagasti un apriņķi. Ne jau nosaukumā ir tās lietas sāls. Šo priekšlikumu Saeima noraidīja.

Tālāk bija jautājums par republikas pilsētām. Pašreizējā sistēmā tādu ir deviņas, bet ministrija pagērēja skaita samazināšanu līdz piecām – Rīga, Daugavpils, Rēzekne, Jūrmala un Liepāja. Tās, kuŗas šajā kontekstā palika “kandidātos”, bija Ventpils, Valmiera, Jelgava un Jēkabpils. Opozīcija ļoti strikti iebilda, sakot, piemēram, ka iedzīvotāju skaita ziņā Jelgava ir ceturta lielākā pilsēta Latvijā, un jautājot, vai gadījumā lēmuma pamatā patiesībā nav fakts, ka tajā pie teikšanas ir Zaļo un Zemnieku savienība, kuŗa patlaban Saeimā ir opozīcijā? Tomēr valdošā koalīcija noturējās kā mūris, lai gan vienubrīd izcēlās doma, ka republikas pilsētas likumā varētu saukt par lielajām pilsētām. To deputāti nolēma atrisināt trešajā lasījumā, kuŗš būs pēc tam, kad būs pabeigta grozījumu izskatīšana otrajā lasījumā.

Turpmākie priekšlikumi bija galvenokārt no serijas “šo novadu vajag pievienot tur un ne tur, savukārt šo novadu tur un ne tur”. Daudzviet Latvijā iedzīvotāji nav mierā ar ministrijas izstrādātajiem plāniem. It īpaši Latgalē jautājums ir vienkāršs –

ja tiks izveidots daudz mazāks novadu skaits, tad kuŗa katrā novadā būs galvenā pilsēta? Tajā tātad atradīsies visas valsts un pašvaldību iestādes, un tajā būs krietni lielākas iespējas attīstībai. Taču – ko iesākt cilvēkiem, kuŗi dzīvos jauno novadu perifērijā? Ceļi Latgalē (un ne tikai!) nav īpaši labā stāvoklī, sabiedriskais transports kursē reti, ja kursē vispār. Perifērijā arī sāks iznīkt tautsaimniecība, tiks slēgtas skolas un veselības aprūpes iestādes. Citos gadījumos vietējo pašvaldību iedzīvotāji uzskata, ka viņiem ir tuvākas attiecības ar vienu kaimiņu novadu vai pilsētu, bet ministrijas plānos ir paredzēts to pievienot kādam citam novadam. Daudzviet valstī ļaudis uzskata, ka ministrija viņus nav bijusi gatava uzklaustīt. Ministrija uz to atbild, ka bija sabiedriskā viedokļa noklausīšanās daudzās vietās Latvijā, un galu galā tomēr bija jānonāk pie kopējiem secinājumiem un kopējā plāna.

Bez šaubām patlaban novadu vienkārši ir par daudz. Pašreizējo sistēmu valsts ieviesa 2009. gadā, kad administratīvi teritoriālās sistēmas pamatā bija minētie rajoni. Vispirms valdība ļāva pašvaldībām brīvi un voluntāri apvienoties jaunos novados, un atsevišķos gadījumos tās tā arī darīja. Taču ar laiku tomēr bija jāapstiprina galējais plāns, un sistēma ar 119 novadiem un deviņām republikas nozīmes pilsētām stājās spēkā minētā gada pirmajā jūlijā. Rajoni, kuŗi pirms tam veidoja augstāk stāvošu vēlēšanu pārvaldes sistēmu, tika likvidēti. Galvenais iemesls jaunajam reformu plānam ir tāds, ka jau ļoti sen liela daļa izveidoto

novadu neatbilst likuma prasībām attiecībā uz iedzīvotāju skaitu un citiem rādītājiem. Mazākais novads Latvijā ir Baltinavas novads Latgalē. Tur dzīvo mazliet vairāk par 900 cilvēkiem, tuvākā pilsēta Balvi ir 36 kilometru attālumā. Ir skaidrs, ka tik mazam novadam nav nekādu īpašu iespēju attīstīties. Visi novadi Latvijā aizkustinošā kārtā vēlas piesaistīt tūristus, bet ir vien galvenais dižkoks vai dižakmens, un vai tā būs vieta, kur tūristi vēlēties pavadīt vairākas dienas...

Kopumā ņemot, galvenais Latvijas attīstībā ir fakts, ka Rīga un tās apkārtnē teritorija ir viens īstens begemots. Lielā mērā valsts tautsaimniecība ir centrēta tieši galvaspilsētā. Investīciju piesaiste citur Latvijā ir apgrūtināta pirmām kārtām tāpēc, ka ir infrastruktūras trūkumi, ceļu nav, elektrības ievilkšana attālumā ir ļoti dārgs prieks u. tml. Ir skumīgi, ka daudzviet laukos ciemi un miesti izmirst, taču tāda ir mūsdienu dzīve. Arī bagātājā Amerikā ir kādreiz veiksmīgas spoku pilsētas. Bet jaunās reformas nozīmēs daudz mazāku pašvaldību skaitu un līdz ar to krietni zemākus administratīvos izdevumus. Atliek cerēt, ka valdība ļoti gudri arī pēc reformas palīdzēs attīstīties visai Latvijai, taču saprotot nenovēršamo ietekmi.

O, un vēl viena lieta par Rīgu. Koronavīrusa dēļ Centrālā vēlēšanu komisija ir bildusi, ka ārkārtas vēlēšanas, kuŗas patlaban ir paredzētas 25. aprīlī, varētu pārcelt uz... 29. augustu. Latvijā patlaban reģistrētas sešas vīrusa radītas infekcijas. Tādai pānīkai nūdien nešķiet esam īpašs iemesls.

Neviennozīmīgas reformas

JURIS
LORENCIS

Marta sākumā Eiropas Komisija nāca klajā ar jaunu Klimata likumu, kas ir daļa no Eiropas Savienības rīcības plāna cīņai ar klimata pārmaiņām. Par godu šim notikumam Briselē bija ieradusies klimata aktiviste, septiņpadsmit gadus vecā zviedru pusaudze Grēta Tūnberga. Tikšanās laikā ar Briseles politiķiem viņa asi kritizēja Eiropas centienus, lietojot tādus vārdus kā “darbības imitācija”, “kapitulācija” un “liekulība”. Tūnbergas vizīte notika brīdī, kad vienā no lielākajām Eiropas valstīm – Itālijā – koronavīrusa epidēmijas dēļ jau bija slēgtas skolas, bet Lielbritānijā no veikalu plauktiem sāka pazust makaroni, risi un tualetes papīrs. Turcijā pie Grieķijas robežas pulcējās vairāki desmiti tūkstoši bēgļu no Sirijas, Irākas un Afganistānas, gatavi doties tālāk uz Vāciju. Latvijas iekšlietu ministrs Sandis Ģirģens uzskata, ka Eiropa atrodas “jaunas migrācijas krīzes priekšvakarā”. Bet Briseles politiķiem citas prioritātes – klimats. Jautājums – kas notiek ar Eiropu?

“Vecajā kontinentā” aizvien uzstājīgāk sevi piesaka postmodernisms, kam, starp citu, raksturīgas radikālas, nereti pat teatrālas rūpes par apkārtējo vidi. Viens no spilgtākajiem piemēriem – Tūnberga. Meitene, kuŗa piektdienās negāja uz skolu un piketēja pie Zviedrijas parlamenta. Žurnāls “Time” viņu atzina par “2019. gada cilvēku”, Tūnberga uzstājās no ANO tribīnes un Davosas ekonomikas forumā. Meitenes piemēram sekoja tūkstošiem pusaudžu visā pasaulē, kuŗi pievienojās viņas iedibinātajai kustībai “Fridays for Future”. Uz politiskās skatuves uzņāk “Generation Greta” jeb “Grētas paaudze” – gan pārnēstā, gan pavi-

sam tiešā nozīmē. Aizvadītā gada nogalē skandālu sarīkoja Vācijas televīzijas kanāls WDR, kas bērnu kuŗa izpildījumā parādīja jautru vides aizsardzības temai veltītu dziesmiņu ar piedziedājumu “Meine Oma ist eine alte Umweltsau!”. Burtiskā tulkojumā no vācu valodas – “Mana vecmāmiņa ir veca cūka, kas piesārņo apkārtējo vidi.” Lūk, daži no vecmāmiņas “grēkiem”, kas uzskaitīti dziesmiņā: “Viņa brauc pie ārsta ar automašīnu” (tā vietā, lai izmantotu sabiedrisko transportu, mītu velosipēda riteņus vai solotu kājām!), “katru dienu cep kotletes no lētās, uz atlaidēm pirktās gaļas” (un nevis mēlojas ar videi draudzīgo vegānu pārtiku!). Tas dīvainākais ir tas, ka to dzied bagātas valsts pati turīgākā, pati nodrošinātākā paaudze, kas vien jebkad dzīvojuši. Pusaudži, kuŗu labklājības vārdā smagi strādājušas iepriekšējās paaudzes, novācot kuŗā sagrauto pilsētu drupas, radot un joprojām darbinot Vācijas “ekonomiskā brīnuma” motoru. Dziesma gan ātri pazuda no WDR interneta lapas, kuŗa vadītājs atvainojās. Internetā parādījās ironiski videoklipi, kas šo priekšnesumu salīdzināja ar Hitleru un Staļinu slavinotā hitlerjūgenda un pionieru organizācijas dziesmām, velkot paralēles ar iespējamo “ekofašisma” diktatūru nākotnē. Patiesi, klimata apokalipsi gaidošas sabiedrības noskaņojums kļūst aizvien radikālāks, un Grēta Tūnberga ir tikai šo pārmaiņu aisberga redzamā daļa.

Vēl kāda neparasta tendence – Eiropā un īpaši Skandināvijā populāritāti gūst kustības, kuŗas apvieno viens vārds – “kauns”. Kauns lidot, kauns pavadīt atvaļinājumu tālās zemēs, kauns braukt ar mašīnu, kauns ēst gaļu

Uz skatuves uzņāk “Grētas paaudze”

un nēsāt kažokādas. Šis pagaidām marginālās idejas formulētas vien emocionālā līmenī, bez reālas likumdošanas. Tomēr pamazām tās pieņemas spēkā. Tuvākajā desmitgadē vismaz eiropešus gaida augoši nodokļi fosilajam kurināmajam (ogles, nafta, gāze) un aviopārvadājumiem, aizvien jaunas atbalsta shēmas (saprota, no nodokļu maksātāju kabatām) videi draudzīgākas enerģijas ražošanai, jebkādu vienreiz izmantojamu plastmasas priekšmetu aizliegšana. Nav izslēgts, ka no veikaliem pazudīs dabiskie kažoki, bet gaļa tiks aplikta ar īpašiem nodokļiem. Vienlaikus nevar nepamanīt ekoloģisko liekulību, pat dubultmoralī. Vācijas valdība un personīgi kanclere Angela Merkele spītīgi turpina aizstāvēt ekoloģiski un politiski apšaubāmo “Nordstream 2” gāzes vada projektu Baltijas jūrā. Bet gāze ir fosilais, neatjaunojamais resurss, kas rada izmešus, turklāt šis gāzes vads padara Vāciju atkarīgu no Krievijas. ASV

prezidents Donalds Tramps pamatoti jautā – ja jūs gribat, lai Amerika un NATO sargā Vāciju, tad kāpēc paši pārkat Krievijas gāzi?

Aptaujas liecina – ja šodien Vācijā notiktu vēlēšanas, kristīgie demokrāti (kas savā programmā ir tuvi ASV republikāņu partijai) gan vēl iegūtu 26%, bet tūlīt aiz viņiem sekotu Zaļie ar 23%. Ļoti iespējams, ka nākamo Vācijas valdību veidos Zaļie, sociāldemokrāti un Kreisā partija, kas ir bijušās Austrumvācijas kompartijas mantinieci. Pagaidām zaļās idejas gūst atsaucību pasaules attīstīto valstu iedzīvotāju, pirmām kārtām gados jaunu eiropešu prātos. Vai tās atbalsosies arī Dienvidamerikā, Afrikā un saimnieciski strauji augošajā Āzijā? Ne tik drīz. Jo desmitiem gadu Rietumi ir vēstījuši pārējai pasaulei, ka izdevušās dzīves sinonīms ir Mercedes automašīna, Ikea mēbeles, privātmājas pagalmā uzcepti steiks un ārzemēs pavadīts atvaļinājums. Ķīnā un

Indijā kopā šodien dzīvo aptuveni 2,8 miljardi cilvēku, no kuŗiem ap 500 miljoni jau pieskaitāmi šo valstu strauji augošajai vidusšķirai. Tie ir cilvēki, kuŗi gatavi čakli strādāt, pelnīt un negausīgi patērēt. Bet patērēt – tas nozīmē arī piesārņot. Darīt tieši to pašu, ko Eiropa un Amerika cītīgi piekopusi visus pēdējo gadus. Bet tas ir cunami vilnis, kas gatavs iznīcināt Eiropas centienus vides jomā – pat ja tā kļūs viscaur zaļa un klimatiski neitrāla. Latvijā dzīvo tikai divi miljoni cilvēku, mūsu ekonomikas ietekme uz planētas piesārņojumu ir niecīga. Tāpat Latvija ir viena no vistīrākajām vietām pasaulē. Vai mēs jau sākam izjust globālās klimata izmaiņas? Pilnīgi drošas atbildes uz to nav. Viens no trauksmes cēlāju argumentiem ir pēdējā neparasti siltā ziema Eiropā. Tomēr, kā liecina novērojumi, tādas ir bijušas jau agrāk. Bet ja notiek siltākais un pasaules klimats tiešām būtiski mainās – kas sagaida Latviju? Nekas briesmīgs. Pagājušajā gadā grupa Čīrihes Tehnoloģiju institūta zinātnieku nāca klajā ar interesantu pētījumu – “Saprast klimata pārmaiņas: pilsētu analogi” (*Understanding climate change from a global analysis of city analogues*). Tajā prognozēta klimatiskā situācija 520 pasaules pilsētās 2050. gadā, turklāt tas izdarīts visai uzskatāmā veidā – salīdzinājumos. Izrādās, 2050. gadā Viļņā būs tikpat silts kā patlaban Balkānu pilsētā Prištīnā, bet Tallinā – kā Bratislavā. Nu, bet Rīgā valdīs Austrijas galvaspilsētas Vīnes šodienas klimats – salīdzinoši maigas ziemas un karstas, sutīgas vasaras.

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem Kultūras ministrija

Stāstām pasaulei par Latvijas traģēdiju

Līdz 22. martam Nacionālajā Kanadas Kaŗa mūzejā apskatāma izstāde “Latvijas traģēdija. 1941”

INESE JANSONE

Nacionālajā Kanadas Kaŗa mūzejā Otavā apskatāma Latvijas Okupācijas mūzeja un mūzeja “Ebreji Latvijā” kopīgi veidotā ceļojošā izstāde “Latvijas traģēdija. 1941” angļu un franču valodās. Tā vēstī par traģisko 1941. gadu Latvijas vēsturē, kad PSRS okupācijas vara veica civiliedzīvotāju masveida deportācijas, savukārt nacistiskās Vācijas režīms uzsāka holokaustu pret ebrejiem, Latvija gada laikā zaudēja 100 000 savu iedzīvotāju.

Izstādi Otavā ierosināja un sarīkoja Latvijas vēstnieks Kanādā Kārlis Eichenbaums sadarbībā ar izstādes līdzautoriem, kā arī ar Latvijas Aizsardzības un Latvijas Ārlietu ministrijas atbalstu. Izstādes atklāšanā 4. martā te pulcējās ap 150 viesu – ārvalstu vēstnieki un diplomāti, Kanadas Ārlietu un Aizsardzības

ministriju pārstāvji, Valsts kancelejas darbinieki, Kanadas armijas ģenerāļi un militārpersonas, latviešu, lietuviešu, igauņu, ebreju, ukraiņu kopienas pārstāvji, žurnālisti un sabiedriskie darbinieki.

Atklāšanas uzrunā vēstnieks K. Eichenbaums uzsvēra: “Lai arī Otrais pasaules karš beidzās pirms 75 gadiem, Latvijai un vairākām citām Eiropas valstīm ilgi gaidītā uzvara nenesa ne brīvību, ne mieru. Diemžēl daļa Eiropas piedzīvoja ilgus nebrīves gadus. Jebkura brīvības izpausme tika brutāli apslāpēta padomju okupētajā Latvijā: cilvēkus varēja nogalināt par vārdu. Tomēr cilvēki pretojās un bija pietiekami drosmīgi, lai pirms 30 gadiem atjaunotu Latvijas neatkarību.”

Mūzeja “Ebreji Latvijā” vadītājs Ilja Ļenskis savā uzrunā norādīja, ka izstādes mērķis nav žē-

loties, bet gan izskaidrot: “Mēs stāstām ne tikai par okupāciju varu noziegumiem, bet arī par cilvēkiem, kuŗi spēja izdarīt drosmīgas izvēles. Mums ir jāatceras

Latvijas diplomāti ārzemēs, kuŗi pievienojās sabiedrotajiem; simtiem cilvēku Latvijā, kuri centās palīdzēt vajātajiem ebrejiem; gan bruņotās, gan morālās pretošanās grupu locekļi. Kopš neatkarības atjaunošanas Latvija ir strādājusi, lai pārvarētu un atstātu pagātnē nacistu un padomju atstātās traumas un brūces. Diskusija par kolaborāciju ir palīdzējusi Latvijas sabiedrībai ir citām acīm paraudzīties uz sevi. Mēs neuztveram sevi kā tikai vēsturiska procesa objektus – mēs esam tauta, kas var tikt galā ar savu pagātni.”

Atklāšanas sarīkojumā uzrunas teica arī Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons, Toronto Universitātes profesors Roberts Ostins (Robert Austin), Kanadas latvietis Džefs Mieriņš un Nacionālā Kanadas Kaŗa mūzeja direktore Karolina

Dromagē (Caroline Dramguet). Runātāji uzsvēra Latvijas rosinātās izstādes nozīmīgumu tieši tagad, kad atceramies nežēlīgā kaŗa beigas pirms 75 gadiem, ko daži izmanto, lai šo noziedzīgo kaŗu maldīgi glorificētu, dotu tam neatbilstošu redzējumu, pārrakstot kaŗa izcelšanās vēsturi, vainojot pat upurus, attaisnojot agresijas aktus. Otrā pasaules kaŗa vēstures sagrozišana un vēstures faktu noliegšana nav pieņemama, katram ir jāpietiek spēka ieskatīties patiesībai acīs.

Izstādes autori ir Latvijas Okupācijas mūzeja bijušie vēsturnieki Ritvars Jansons, Ojārs Stepens, mūzeja “Ebreji Latvijā” vēsturnieki Ilja Ļenskis un Margers Vestermanis, māksliniece Ieva Naglīna.

Plānots, ka pavasarī izstādi varēs apskatīt arī Kanadas galvaspilsētas Otavas rātsnamā.

Par 16. martu, Okupācijas muzeju un patiesu vēsturi

Vēsturnieks, Kultūras ministrijas parlamentārais sekretārs
Ritvars Jansons intervijā **Ligitai Kovtunai**

Pirmais jautājums jums kā bijušajam Okupācijas muzeja valdes loceklim – vai šogad atgriezīsieties atjaunotā muzeja mītnē – Nākotnes namā?

Mana personiskā prognoze – nē, šogad vēl ne. Mana pieredze liecina, ka šādi lieli projekti parasti neistenojas kā paredzēts, un par iemeslu tam ir arī to sadārdzināšanās noslēguma stadijā. Proti, “uzrodas” projektētāju un celtnieku papildu vajadzības, kas prasa sarežģītus risinājumus, smagnēji rit dokumentācija saistībā ar to tehnisko pieņemšanu utt. Bet tas noteikti nav mans pesimisms – muzejs būs, un arī memoriāls blakus tam, taču nākamgad. Tāda ir realitāte. Saeimā tiks izskatīti Okupācijas muzeja likuma grozījumi, saskaņā ar kuriem Rīgas būvvaldes funkcijas turpina VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Varas maiņas Rīgas domē nav īstais laiks, lai muzeju tai uzticētu. Process rit un ritēs uz priekšu, būs jāmeklē un jāatrod papildu nauda, droši vien no valsts, lai segtu tieši celtniecības izmaksas. Tā tas vienmēr notiek ar minētajiem lielajiem objektiem – atminēsimies Nacionālo bibliotēku, kas arī bija Gunara Birkerta projekts u. c. Tas, ka nākamajā gadā Nākotnes nams būs, man nav šaubu, un tas jau ir valsts pienākums. Taču Okupācijas muzeja biedrības ziņā ir ekspozīcija. Sabiedrības gaidas kā Latvijā, tā ārzemēs ir ļoti lielas, un gaidīts ir ilgi. Pa šo laiku, saprotams, uz priekšu gājušas gan modernās tehnoloģijas, gan prasības attiecībā uz dizainu, un cilvēki, kas ekspozīciju veido, ir pieredzējuši un spējīgi, bet jāņem vērā, ka tieši ekspozīcijas kvalitāte būs tas, no kā atkarīgs turpmākais valsts atbalsts. Tā ir liela atbildība.

Un municipālais jeb Rīgas domes finansiālais atbalsts, kas tomēr ik gadu 20 – 30 tūkstošu eiro ietvaros tomēr bija...?

Ar to nerēķināties – neskaidrā situācija Rīgas domē neko labu neliecina. Gaidīsim, cerēsim, bet palauties nevaram. Un atkal jāatgādina – ja ekspozīcijas kvalitāte būs pārlicināta, ja tā interesēs apmeklētājus no ārvalstīm un pašu valsts, ja darbosies izglītības u. c. programmas, tad varam cerēt ne tikai uz šo municipālo atbalstu, bet arī veiksmīgu muzeja attīstību publiskās un privātās partnerības ietvaros. Nevar mūžīgi cerēt uz ziedotājiem no trimdas – tas ir īslaicīgs risinājums. Ziedojumi, protams, turpina ienākt, bet jāsaprot, ka tie ies mazumā, aizejot paaudzei, kam Okupācijas muzeja pastāvēšana ir ļoti svarīga. Lielu cerību, ka ziedos Latvijas sabiedrība, arī nav – ja pietrūkst naudas medicīnai, cilvēki pirmām kārtām ziedos tai. Un uzņēmēji tradicionāli ziedos arī sportam un izklaidēm, tādējādi saņemot pretī lielāku atpazīstamību. Būsim reāli – Okupācijas muzejs nekad nevarēs piedāvāt

kaut ko līdzvērtīgu! Bet muzejs var piedāvāt sevi kā centru, kurā notiek kultūras sarīkojumi, izrādes, kur skan mūzika un pulcējas cilvēki. Ar izdomu un prasmi ir iespējams piesaistīt plašāku publiku. Kā tas jau notiek ar filmām par vēsturi – cik negaidīti plaša atsauce ir “Dvēseļu puteni” un “Pilsētai pie upes”.

Arī ārpus Latvijas dzīvojošo tautiešu vidū tās ir ļoti populāras – vai ikviens, kas ieradīsies Latvijā, noteikti dodas noskatīties šīs filmas. Bet kā jūs, vēsturnieks, vērtējat Viestura Kai-riša “Pilsēta pi upis”?

Šo filmu neskatījos kā vēsturnieks, bet vienkārši kā skatītājs, kas skatās mākslas filmu. Pēc tam man, protams, “ieslēdzās” vēsturnieka domāšana, bet sapratu, ka labā mākslas darbā nevajag “piekasīties” faktiem – te darbojas tēli, simboli, alegorijas, te ir telpa iztēlei. Protams, ir daži momenti, kas cilvēkam bez vēsturisko faktu zināšanām var radīt iespaidu, ka notikušas lietas, kas nekad nav notikušas. Tik vienkārši, piemēram, netapa deportācijās izsūtīto saraksti – tā bija vesela sistēma ar “galvu” Maskavā un izpildītājiem uz vietas Latvijā. Arī katlā nu gluži cilvēkus nevārija... Jāņem vērā, ka ikvienas filmas, ikviena mākslas darba galvenā vērtība ir tā, cik lielā mērā tas rosina domāt, un šī filma rosina. Turklāt ar mākslas darbu par vēsturi tiek sasniegta nesalīdzināmi plašāka auditorija nekā ar akadēmisku pētījumu vai statistiku.

Es piederu pie tiem, kas bija gluži sajūsmināti par filmas estētiku, ritmu, aktieru darbu. Un par to, ka izmantots klasika Gunara Janovska literāri augstvērtīgais, emocionāli piesātinātais darbs.

Ikviens mākslas darba baudītājs saredz kaut ko sev tuvu, arī šai filmā kādam vecais ebrejs var likties nepietiekami raksturīgs, citam – galvenais varonis nepietiekami latgalisks, bet svarīgākais ir tas, ka notikusi iedziļināšanās un diskusija, ka filmā ir jūtama kopējā vēstures elpa, kas izteikta patiešām labā mākslas valodā. Cits jautājums – vai tā līdz skaidrai patiesībai parāda to, ka tik vienkārši jau nebija izdzīvot. Te – kā jau filmā – čekisti šauj pa labi, pa kreisi, bet galveno varoni nenosauj!

Galvenais tomēr ir panākts – jaunā un ne tik jaunā paaudze tiek piejaucēta interesei par vēsturi un Gunara Janovska daiļradei, kur mūsu klasiskais ļoti spēcīgi atklāj cilvēku likteņus, domāšanu, rīcības motīvus sarežģītos vēstures brīžos.

Man ir iecere kādreiz arī uzrakstīt par to, kā latvieši izdzīvoja, būdami spiesti izvēlēties starp ieslodzījumu un pat nāvi un to, lai nenodotu līdzcilvēkus. Latvieši nav nodevēji.

Visu cieņu Eduardam Andersam par viņa aktīvo pozīciju, vēstot pasaulei, ka latvieši nav

Foto: Valdis Semjonovs

Ritvars Jansons: “Sabiedriskajiem medijiem pašiem nāktos saprast, ka lielā uzmanība un interese, kas šobrīd pievērsta pagātnes tematikai, liecina, ka īpaši “neērtās” vēstures skaidrošana ir kļuvusi aktuāla. Objektīvs un saistošs, moderni vizualizēts vēstījums nāktu par labu kā sabiedrībai, tā pašiem medijiem, no kuŗu satura nevajadzētu izzust vēstures tematikai. Nāk jaunas paaudzes, kam jāstāsta. Mums, kas auguši okupētajā Latvijā, un jūsu lasītājiem trimdā daudz kas liekas pašsaprotams, bet jaunie to nesaprot. Viens mūsdienu jauniešiem tiešām nespēj saprast, kā bijis iespējams totalitārisms Latvijā. Tāpat kā to vēsturisko situāciju, ka Latvijā bijušas divas okupācijas.”

“židu šāvēji”. Un to saka holo-kaustu pārdzīvojis ebrejs.

Pateicoties Eduardam Andersam, tas tiešām ticis pārlicināts šī skaidrots – iepretim Krievijas ideoloģiskajiem uzbrukumiem, kas vērsti ne tikai uz Latviju, bet arī uz Lietuvu un Poliju. Šī “kārtis” tiek izspēlēta arī, lai nomelnotu latviešu trimdu. Īstenībā Putina varas laikā jau tiek izmantoti tie paši vecie ideoloģiskie ieroči, tās pašas čekas darbības metodes, kas Staļina laikā sekojošā okupācijas periodā.

Tuvojoties 16. martam, kad pieminam latviešu leģionārus, droši vien nāks jauns vilnis.

Droši vien, bet mūsu pozīcija ir skaidri definēta – Latvijas Sa-

eima ir pieņēmusi Likumu par Otrā pasaules kara dalībniekiem, kuŗā teikts, ka iesaukšana kā nacistiskās Vācijas, tā PSRS armijā bija pretlikumīga. Nešķirojot, kuŗā pusē kaŗojuši, viņiem ir Otrā pasaules kara dalībnieka statuss. Bet – tas nav varoņa statuss. Leģionārs kā pretpadomju cīnītājs arī pieminams, un cilvēki, saprotams, ies pie Brīvības pieminekļa un brauks uz Lesteni, lai viņam atdotu godu, jo tā ir liela, ļoti liela tautas traģēdija, kuŗā tika ierauti cilvēki pret pašu gribu, un viņi bija spiesti kaŗot svešas zemes armijā. Tai pašā laikā jāatceras, ka leģionāri tomēr spēja aizkavēt to represiju vilni, kas 1944. – 1945. gadā bija

lielāks par 1949. gada 25. marta represijām – tas skāra ap 80 tūkstošiem cilvēku, ja ieskaitām filtrācijas noņemnes un bez tiesas nošautos. Leģionāri aizkavēja Sarkanās armijas virzīšanos, kam pateicoties mūsu cilvēki varēja izceļot trimdā. Pretējā gadījumā mūsu tauta būtu zaudējusi vēl daudz vairāk sava dzīvā spēka.

Kā pozicionēsies mūsu Saeima un valdība – vai, piemēram, liets vai vismaz neieteiks deputātiem un ministriem doties pie Brīvības pieminekļa 16. martā?

Tas nav aktuāls jautājums. Vēl vairāk – neseno Saeimā tika pieņemta Rezolūcija par Otrā pasaules kara notikumu traktējumu, kuŗā skaidri pateikts, ka nosodām Krievijas informātīvo kaŗu, aizrunājoties pat tiktāl, ka Polija un Baltijas valstis ir atbildīgas par Otrā pasaules kara izraisīšanu un stūrgalvīgi noliedz Molotova-Ribentropa pakta ietekmi uz šī kara sākšanos. Bēdīgi gan, ka Saeimas opozīcijā ir pārstāvji, kas arī mēģina atbalstīt domu, ka kaŗš būtu sācies arī bez šī pakta. Varbūt, bet tad tas būtu daudz citādāks, jo nebūtu divu noziedzīgu lielvaru vienošanās, kas pavēra iespējas iekaŗot mazais aizsargātu un neitrālu valstu teritorijas un pašā Eiropas viducī pārdaļīt ietekmes zonas. Starp tām bija arī Latvija.

Runājot par piedalīšanos 16. marta pasākumos – ikvienam ir dota brīva izvēle. Turklāt – tiktāl, cik dota kāda norāde, līdz ar to tiek pateikts, ka 16. marts ir kaut kas tāds, kas nav īsti skaidrs un no kā būtu jādistancējas.

Un tomēr – 16. marta jeb Latviešu leģiona dienas skaidrošana un apspriešana ir atstāta sociālo tīklu “burbulī”. Vai nevajadzētu runāt pārlicināšāk ar objektīviem faktiem?

Sabiedriskajiem medijiem pašiem nāktos saprast, ka lielā uzmanība un interese, kas šobrīd pievērsta pagātnes tematikai, liecina, ka īpaši “neērtās” vēstures skaidrošana ir kļuvusi aktuāla. Mēs pieminējam “Dvēseļu puteni” un “Pilsētu pie upes”, bet bija jau arī “Sarkanais mežs” – par nacionālajiem partizāniem un spiegiem – filma, kas ieguva “Kilogramms kultūras” balvu un bija ļoti populāra skatītāju vidū. Un tas ir jāizmanto. Objektīvs un saistošs, moderni vizualizēts vēstījums nāktu par labu kā sabiedrībai, tā pašiem medijiem, no kuŗu satura nevajadzētu izzust vēstures tematikai. Nāk jaunas paaudzes, kam jāstāsta. Mums, kas auguši okupētajā Latvijā, un jūsu lasītājiem trimdā daudz kas liekas pašsaprotams, bet jaunie to nesaprot. Viens mūsdienu jauniešiem tiešām nespēj saprast, kā bijis iespējams totalitārisms Latvijā. Tāpat kā to vēsturisko situāciju, ka Latvijā bijušas divas okupācijas.

RAITS EGLĪTIS

Jau par tradīciju kļuvušas ikgadējās PBLA vadības un Latvijas valsts vadītāju tikšanās februārī, kuŗas dod iespēju kopīgi izrunāt gada prioritātes un nospraust mērķus visās sadarbības jomās. Idejas, kas izskan šajās sarunās, pārņem par darba uzdevumiem, lai PBLA un tās dalīborganizācijas varētu turpināt produktīvi strādāt Latvijai. PBLA priekšsēde Kristīne Saulīte uzsver, ka viņas vadībā apvienība stingri turas pie tās darba pamatvērtībām – izglītības, kultūras, valsts drošības un visa veida sadarbības ar Latviju. Bet, laikiem mainoties, nāk līdzī arī citas, ne mazāk svarīgas jomas, kā Latvijas ekonomiskā izaugsme, latviskās piederības un identitātes stiprināšana, remigrācija. Šis paplašinātais darba lauks prasa no organizācijas vadības un darbiniekiem aktīvi sekot līdzī notikumiem valstī un spēt izsvērt patieso un noderīgo informāciju. Un jums, cienījamie lasītāji, ir svarīgi to uzziņāt.

Tāpēc 2020. gada februāra otrajā pusē Rīgā no Sanfrancisko ieradās PBLA jaunievēlētais vicepriekšsēdis Mārtiņš Andersons, lai kopā ar valdes priekšsēdi Kristīni Saulīti, izpilddirektoru Raitu Eglīti un pārstāvniecības vadītāju Jāni Andersonu tiktos ar Valsts augstākajām amatpersonām – Ministru prezidentu Krišjāni Kariņu, Valsts prezidentu Egilu Levitu, Saeimas priekšsēdi Ināru Mūrnieci, ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču, izglītības un zinātnes ministri Ilgu Šuplinsku un Ekonomikas ministru Ralfu Nemiro un jauniecelto LIAA vadītāju Kasparu Rožkalnu, VARAM ministru Juri Pūci un kultūras ministru Nauri Puntuli. Katrā no šīm tikšanās reizēm tika pārrunāts PBLA darbs un diasporas potenciālais ieguldījums Latvijas valsts attīstībā un drošībā, meklētas jaunas sadarbības iespējas. Par to "Laiks" un "Brīvā Latvija" jau vēstīja. Šoreiz šo apskatu turpināsim.

Gandrīz ik katra saruna iesākās ar to, cik ārkārtīgi svarīgi ir turpināt strādāt pie organizētas latviešu sabiedrības uzturēšanas ārvalstīs. "Ir daudz vērtīgas pieredzes, ar kuŗu "vecās trimdas" organizācijas var dalīties ar jaunajām latviešu mītnes zemju organizācijām, lai nav jāizgudro lietas no jauna," saka K. Saulīte.

Viena no sarunu caurvijošajām temām bija konkrēti projekti un valsts finansējums tiem. PBLA vadītāji uzsvēra, ka projekti tomēr ir īslaicīgs skatījums, kas balstās uz valsts līdzekļu piešķirumu. "Tie īstenībā pamatojas tikai uz uzstādījumu – ja nauda iedos, tad darīsim, ja naudas nebūs, tad nekā," uzsver PBLA priekšsēde. "Mums diasporā, sevišķi jaunākajās paaudzēs, jāsaik pašiem aktīvāk dot, nevis gaidīt, ka mums tiks dots."

Katra saruna noslēdzās ar jauktajumu, kā tieši PBLA vēl var palīdzēt Latvijai.

PBLA vadībai, tīkoties ar premjerministru Krišjāni Kariņu, tika atzīts, ka PBLA labi piekopj tā saukto horizontālo sadarbības modeli, pārrunājot un virzot idejas ar līdzīgi domājošām organizācijām Latvijā un ārvalstīs. Šāda pieeja jāturpina attīstīt arī Latvijas valsts iestādēm – dalīšanās ar informāciju, savstarpējā komunikācija. K. Kariņš uzsvēra, ka Amerikas latviešu apvienībai (ALAI) ir "zelta loma" diasporas organizāciju vidū un Latvijai ir ļoti svarīgi, ka ASV latvieši turpina paplašināt Baltijas atbalsta grupu ASV senātā un kongresā (Baltic Caucus), rīko Baltic Advocacy Days un mobilizē ASV latviešus nacionālpolitiskajam darbam ar ALAs Call to Action Unit palīdzību. Sakarā ar PBLA atbalstu augstākās izglītības pārvaldes reformai PBLA tika aicināta apzināt un dalīties ar pieredzes stāstiem no akadēmiskajā vidē strādājošiem latviešiem diasporā.

Tīkoties ar Valsts prezidentu Egilu Levitu, tīkām aicināti turpināt izgaismot iespējamās birokrātiskos šķēršļus, kas kavē darb-

biešu jauniešus; censties iesaistīt diasporas tautiešus darbā valsts institūcijās Latvijā, izmantojot viņu starptautisko pieredzi; dalīties ar pieredzi un veicināt struktūrētas sabiedrības uzturēšanu ārvalstīs, jo organizētā sabiedrībā ir lielāks spēks. Viņa aicināja PBLA iestāties par to, lai tiktu stiprināts izglītības saturs valsts valodā, izteica atziņu, ka, atbalstot diasporas medijus, PBLA un tās dalīborganizācijas netieši stiprina valsts drošību.

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs atzina, ka jāturpina darbs pie Diasporas likuma iedzīvināšanas un tā aspektu pilnveidošanas, darbojoties Diasporas konsultatīvajā padomē. Viņš teica, ka PBLA caur tās dalīborganizācijām jāturpina Latvijas valsts interešu aizstāvība dažādos starptautiskos forumos, it sevišķi šajā – ASV prezidenta vēlēšanu gadā. Runājot par ALAs darbu, ministrs uzsvēra, ka ir svarīgi tur-

PBLA priekšā mājasdarbu pilns gads. Ar jūsu atbalstu un palīdzību mēs centīsimies visu "uzdoto" pēc labākās sirdsapziņas izpildīt! Par atsevišķajiem uzdevumiem un sabiedrības iesaistes iespējām turpināsim informēt nākotnē ar rakstiem un PBLA informāciju latviešu presē visā pasaulē, kā arī sociālajos tīklos un PBLA mājaslapā.

Ilga Šuplinska

spējīgiem tautiešiem un jaunajām ģimenēm remigrēt jeb pārcelties uz dzīvi Latvijā, caur PBLA dalīborganizācijām un kontaktiem censties attālināti palīdzēt Latvijas tautsaimniecībai un ekonomikas attīstībai, atbalstīt diasporas medijus un komunikāciju platformas, palīdzēt tiem pietiekties dažādām Latvijas valsts atbalsta programmām. Valsts prezidents aicināja atbalstīt centienus pietuvināt Latvijas mediju telpu Eiropas mediju videi, tādējādi mazinot Krievijas politisko un informatīvo ietekmi.

Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece ieteica turpināt PBLA/ALAs darbu, koordinējot ASV, Kanadas un Austrālijas jauniešu vasaras prakses programmu Latvijā, censties piesaistīt Eiropas lat-

pināt paplašināt Baltijas atbalsta grupu ASV senātā un kongresā. Ministrs ieteica organizāciju vadītājiem domāt par kvalitatīvu paaudžu maiņu, piesaistot sabiedriskajam darbam jaunus, spējīgus, patriotiski noskaņotus tautiešus, stiprināt un paplašināt Latvijas goda konsulu tīklu. E. Rinkēvičs uzsvēra, ka vēstniecība Austrālijā paliek ĀM prioritāte. PBLA jāturpina nu jau plaši iecienītie atbalsta pasākumi Latvijas ekonomiskajai izaugsmei, kā PLEIF un *Spotlight Latvia*.

Sarunā ar aizsardzības ministru Arti Pabriku PBLA tika aicināta sniegt iespējamo atbalstu ne tikai jau notiekošajai militārajai sadarbībai starp Latviju un Mičiganas pavalsti, bet censties attīstīt arī civilo partnerību. Mi-

Priekšā mājasdarbu pilns gads

Tikšanās laikā ar Nauri Puntuli

nistrs lūdza PBLA atbalstīt visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas izveidošanu, iestāties par militāro apmācību Latvijas skolās un visos iespējamās veidos atbalstīt valsts stratēģisko komunikāciju, kiberdrošību, censties apzināt tos tautiešus diasporā, kuŗi vēlētos kļūt par "kiberzemessargiem" ārpus Latvijas. "2020. gads ir komunikāciju un kiberdrošības gads," sarunā uzsvēra ministrs A. Pabriks.

Tīkoties ar ekonomikas ministru Ralfu Nemiro un LIAA direktoru Kasparu Rožkalnu, sarunas dalībnieki uzsvēra, ka PBLA, EM un LIAA ir kopējs mērķis – Latvijas valsts izaugsmes un ekonomiskās attīstības nodrošināšana. R. Nemiro un K. Rožkalns uzsvēra, ka tirdzniecības misiju laiki ir beigušies un darbinieki saprot, ka ekonomiskie sakari jāveido intensīvi, bet atbildīgi. Latvijas pārstāvji izteica lūgumu PBLA turpināt veidot ekonomikā ieinteresētu cilvēku tīklu ārpus Latvijas.

Sarunā ar VARAM ministru Juri Pūci tika atzīts, ka jāveicina un jāatbalsta remigrācijas koordinātoru darbs. PBLA pārstāvji teica, ka principā atbalsta vienojā jeb "virskordinātoru" posteņa izveidi, ja tas tiek atzīts par nepieciešamu. Tika pārrunāta arī iespēja veikt remigrācijas koordinātoru apmācības. VARAM ministrs teica, ka mainīs stratēģiju no dārgu pasākumu rīkošanas (tirdzniecības misijas) uz pieslēgšanos jau plānotiem un gatavotiem pasākumiem pasaulē. PBLA izteica savu atbalstu digitālās pārvaldes modeļa ieviešanai – darbam pie *Latvija.lv* pārbūves, kā arī reģionālajai reformai. PBLA aicināja valsti laikus sākt plānot diasporas dalību nākamajās Saeimas vēlēšanās.

Tīkoties ar izglītības un zinātnes ministri Ilgu Šuplinsku, tika ieteikts turpināt uzsāktu sadarbību ar Latviešu valodas aģentūru un Valsts Izglītības satura centru, kopīgi izvērtēt esošās programmas un to lietderību, kā arī efektīvu līdzekļu ietaupījumu, pakāpeniski pārejot uz latviešu valodas eksāmenu kārtošanu attālināti. Ministre aicināja PBLA sekot, lai projekti un materiālu

sagatavošana notiek laikus un kvalitatīvi, atbilstoši diasporas skolu vajadzībām. Puses atzina, ka jāstiprina izglītības saturs valsts valodā un IZM jāsniedz pilnīgāks un detalizēts diasporas atbalsta finansējuma pārskats PBLA.

Sarunā ar kultūras ministru Nauri Puntuli PBLA LAAJ vārdā ielūdza ministru uz Austrālijas latviešu Kultūras dienām 2020. gada nogalē. Pārrunājot Latvijas mākslinieku aizokeāna turnejas, ministrs uzsvēra, ka svarīgi, lai mākslinieku tūres notiktu ilgākā laika posmā un vairākos latviešu centros, tostarp arī ASV Rietumkrastā, tādējādi padarot braucienus efektīvākus kā līdzekļu izmantojuma ziņā, tā arī piesaistot plašāku apmeklētāju loku. Ministrs ieteica arī trīspusēju tikšanos starp PBLA, Kultūras ministrijas un Sabiedrības integrācijas fonda vadītājiem, lai atklāti izrunātu nākotnes sadarbību. **N. Puntulis izteica atziņu par PBLA viedokli mediju jautājumos, atbalstot Valsts prezidenta centienus tuvināt Latvijas mediju telpu Eiropas informācijas zonai.** KM aicina PBLA publiski aicināt Latvijas sabiedrību, ģimenes, skolenus un jauniešus kā otro svešvalodu apgūt angļu, vācu vai franču valodu, tādējādi arī jauniešus tuvinot Eiropas informācijas telpai.

Tikšanās dalībnieki atzinīgi novērtēja faktu, ka tradicionālās programmas, kas jau "iestrādātas" "vecajā trimdā", piemēram – "3x3" un "2x2" kustības, ir radušas labu turpinājumu mūsdienās arī Eiropā un Skandināvijā.

Šīs piesātinātās nedēļas laikā PBLA vadītāji tikās arī ar *Michigan National Guard* pārstāvjiem Latvijā, lai pārrunātu kopējo darbu Latvijas drošības stiprināšanā, kā arī ar Sabiedrības integrācijas fonda jauniecelto vadītāju Zaigu Pūci, lai iepazītos un apspriestu turpmākās sadarbības iespējas.

PBLA priekšā mājasdarbu pilns gads. Ar jūsu atbalstu un palīdzību mēs centīsimies visu "uzdoto" pēc labākās sirdsapziņas izpildīt! Par atsevišķajiem uzdevumiem un sabiedrības iesaistes iespējām turpināsim informēt nākotnē ar rakstiem un PBLA informāciju latviešu presē visā pasaulē, kā arī sociālajos tīklos un PBLA mājaslapā.

MĀRIS BRANCIS

Trimdas archīvu mājupceļš

(Turpināts no Nr. 9)

Trimdas archīvi atgriežas

Iepriekš citētais aicinājums sūtīt trimdas sabiedriskās dzīves dokumentāro mantojumu uz Latvijas Valsts archīvu deva sekmes: vairāku gadu laikā te nonāca ievērojams daudzums trimdas archīvu, un kopš 1995. gada nogales tika apkopota informācija par latviešu dokumentāro liecību krājumiem Latvijas archīvos, mūzejos un bibliotēkās. Rezultātā tapa uzziņu krājums, kas iznāca nākamajā gadā. Tajā archīva direktore Daina Kļaviņa rakstīja: “Mēs esam pirmo reizi mēģinājuši apvienot vienotā uzziņu krājumā visu to informāciju, ko saņēmušas dažādas Latvijas zinātnes, izglītības un kultūras iestādes, lai redzētu, cik bagāts kļuvis mūsu kultūras mantojums, lai rosinātu arī mūsu pētniekus pievērsties šim tik nozīmīgajām materiālajām un garīgajām vērtībām, lai beidzot taptu objektīva Latvijas un latviešu tautas vēsture.”

Šis uzziņu krājums – “Trimdas archīvi atgriežas” dienasgaismu ieraudzīja 1996. gada 10. decembrī, kad Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas telpās notika arīdžan konference ar tādu pašu nosaukumu, ko rīkoja Latvijas Valsts archīvs un Latvijas Akadēmiskā bibliotēka. Tajā runātāji izvērtēja saņemtos trimdas archīvus, stāstot par sabiedrisko organizāciju dokumentiem, par Misiņa bib-

Raksta autors Māris Brancis kopā ar Valsts prezidenti Vairu Viķi-Freibergu PBLA 45 gadu jubilejas izstādes un konferences laikā Rīgas latviešu biedrības namā 2001. gada 10. augustā

liotēkas vākumu, par Baltijas Centrālo bibliotēku, par teātra un arhitektūras mantojuma iegūšanu, par Ērika Biezaiša latviešu mūzikas archīvu un citiem jaunajumiem.

Amerikas Latviešu apvienība un archīvi

Konference un uzziņu krājuma nākšana klajā bija par iemeslu tam, ka arī Amerikas Latviešu apvienība iesaistījās archīvu glābšanas darbā.

“Trimdas gados gan individuāli, gan arī mūsu organizācijas ir saņēmušas ievērojamu dokumentāciju par mūsu dzīvi un darbību. Tā ir mūsu trimdas vēsture, kas

pazudis, ja šie materiāli netiks savākti un nodoti iestādēm, kas tos saglabās un darīs pieejamus pētniekiem,” tā 1997. gadā rakstīja ALAs Kultūras nozares vadītāja Inta Šrādere ievadā brošūrai par archīvu vākšanu un nodošanu glabāšanā archīviem kā ASV, tā Latvijā, piebilzdama: “Mūsu dokumenti un kultūrvērtības iederas gan Amerikas krātuvēs, gan Latvijas iestādēs, kas vēlas, lai atšķirtās tautas daļas dokumentārās liecības par tās dzīvi atgrieztos pie pārējā tautas mantojuma.”

Brošūra nenorādīja, kam būtu pareizāk nodot dokumentārās liecības, tas bija jāizlemj katram pašam, kurš ir atbildīgs par kādas

biedrības vai personas personīgo archīvu. Tālāk detalizēti tika doti padomi, kā jāsagatavo archīvārijas nodošanai glabāšanai. Visbeidzot bija uzdotas adreses krātuvēm kā ASV, tā Latvijā – archīvi, bibliotēkas, mūzeji, kas vāc latviešu materiālus.

Īss turpinājuma apskats

Pirmajam uzziņu krājumam “Trimdas archīvi atgriežas” līdz 2009. gadam ik pa četriem gadiem sekoja citi, sniedzot ziņas par latviešu diasporas dokumentārā mantojuma sūtījumiem uz dzimteni. Saņemtie materiāli Latvijas Valsts archīvam ļāva sarīkot vairākas nozīmīgas izstādes. Daži piemēri. 1997. gadā, kad Gotlandē notika Ziemeļvalstu un Baltijas valstu dziesmu svētki, LVA sagatavoja dokumentu izstādi “Pasaules brīvo latviešu dziesmu svētki Visbijā 1979. gadā”, kas šai Zviedrijas salā bija skatāma dziesmu svētku laikā. Savukārt 2000. gadā, kad Rīgas Latviešu biedrības namā notika kārtējā starptautiskā konference “Trimdas archīvi atgriežas”, Baltijā zālē bija skatāma dokumentu izstāde “Latviešu gaitas bēgļu nometnēs Vācijā 1945. – 1949”. Atzīmējot Pasaules Brīvo latviešu apvienības (PBLA) 45 gadu jubileju, 2001. gadā Latvijas Valsts archīvs gan sagatavoja dokumentu krājumu “Pasaules Brīvo latviešu apvienībai 45”, gan tai veltītu dokumentu izstādi Rīgas Latviešu biedrībā, ko ap-

meklēja prezidente Vaira Viķe-Freiberga. Vēl pēc gada – 2002. gadā – tika sarīkota izstāde “Dziesmu dienas bēgļu nometnēs: 1946 – 1949”.

Patlaban Latvijas Nacionālā archīva Latvijas Valsts archīvs gatavo uzziņu krājuma “Trimdas archīvi atgriežas” digitālo variantu, kas aptvers visus drukātajos krājumos publicētos materiālus un tiks papildināts ar jaunāko informāciju.

Mēs vairs nerunājam par trimdu, bet par diasporu, Latvijas Valsts archīvā bijusi Personu fondu un trimdas dokumentu daļa ir pārtapusi par Personu fondu un ārvalstu dokumentu daļu, tomēr būtība ir palikusi tā pati – Latvija no tautiešiem svešās valstīs joprojām gaida dokumentārās liecības par turienes dzīvi, sabiedriskajā, kultūras un izglītības aktivitātēm.

Kopš citās valstīs dzīvojošo latviešu archīvu vākšanas sākumiem pagājuši turpat 30 gadi, bet katra iestāde, kuŗa krāj šos materiālus, ir attīstījusies, arī tehniskā un materiālā puse ir krietni mainījusies, tāpēc katra iestāde ir noteikusi prioritātes, ko tā gaida un glabā, tādēļ turpinājumā katra iestāde uzrādīs savus noteikumus un prasības.

Mediju atbalsta fonda
ieguldījums no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem Kultūras ministrija

Latvietības koks Kalnu 3x3

Pirmais šīs vasaras 3x3 saiets notiks Lejaskurzemē – Saldus novada Nīgrandes pagasta Kalnu ciemā no 12. līdz 19. jūlijam. Saieta tema – Koks. Koks tiks celts godā kā vēsturiski nozīmīgs materiāls dažādu ikdienas priekšmetu gatavošanai. Rokdarbniecības ievirzēs pievērsīsies kokapstrādei un bērza tās izmantošanai. Svečturu gatavošanā katram būs iespēja iemēģināt roku koka virpošanā, kas ir pamats reiz tik populārajam ratiņu dreijātāja amatam. Virpojot arī iepazīsīm dažādu vietējo un arī eksotisko koku atšķirīgās īpašības.

Ievirzē par kokamatniecību mājas apstākļos pārcilāsīm dažādus gan jaunus, gan senus kokapstrādes instrumentus. Apgūsīm vai atkārtosīm to izvēli un izmantojumu, kopīgi būvējot kādu īpašu dārza mēbeli. No koka gatavosīm arī rotas. Atsevišķā ievirzē pētīsim koka šķiedras izmantošanas iespējas auklu un audumu gatavošanai.

Koku kā ideju aplūkosīm radurakstu un ciltskoka veidošanas ievirzē. Uzzināsīm, ar ko sākt radurakstu pētīšanu un kā to veikt praktiski.

Kā dzimtas saknes iespaido mūsu garīgo un fizisko veselību un kā šo iespaidu labāk iepazīt un vērst par labu, mēģināsīm noskaidrot ievirzē par latviskās dziedniecības tradīcijām.

Plašāku ieskatu pagātnē gūsīm ievirzē “Leišmales vēsture”. Tur tiks celtas gaismā salīdzinoši maz pētītas epizodes no pierobežas novada pagātnes. Vēsturiskā skatījumā pieminēsīm teiku par Induli un Āriju, Livonijas ordeņa un Kurzemes biskapa valstiņas, muižu veidošanos, starpvalstu robežas un kontrabandu. Tāpat arī Otrā pasaules kara notikumu un militāros objektus tuvākajā apkārtnē.

Padomju okupācijas mantojums visies cauri ne vienai vien saieta aktivitātei, tostarp arī mantojums, kas palicis no šī citādi drūmā laika, pateicoties atsevišķu spilgtu personību darbībai. Pieminēsīm Jāni Blūmu, kuŗa vadībā vietējais kolchozs piedzīvoja saimnieciskās un kultūras dzīves uzplaukumu. Šajā laikā apkārtnē bija iecienījis arī Imants Ziedonis, līdz ar to – ievirzē “Ceļā ar Imantu Ziedoni”. Darbosīmies arī teātra ievirzē.

Kalnu 3x3 vadītāji Anna un Guntis ar meitām

Vietējo pašdarbnieku un viņu ciemiņu sniegumā skatīsīm kultūrvēsturisku uzvedumu, kas veidots pēc izcilā novadnieka Jēkaba Janševska darbu motīviem. Būs iespēja baudīt vietējās Lejaskurzemes izloksnes pārles un

Leišmales kapellas “Spēlmaņi” sniegumu.

Keramikas ievirzē darināsīm traukus pēc sentēvu tehnoloģijas. Zāļu sieva rādīs, kā izmantot ārstniecības augus mājražošanā, gatavojot izvilkumus, krēmus,

ziedes, garšvielas.

Neiztiksim arī bez rotkalšanas, tautastērpu un celaiņu gatavošanas ievirzēm. Būs jauniešu klubs, ģimeņu seminārs un citas radošas un izglītojošas aktivitātes. Pirmsskolas vecuma bērni iepazīs un izdzīvos Latvijas gadskārtu ritmu ar dziesmām, rotaļām un darbiņiem virtuvē u. c.

Ik pievakarī būsīm kopā ar ģimenēm un bērniem, nodarbību pavadīsīm dziedot, mūzicējot, ejot rotaļās un spēlējot spēles par kokiem.

Apmešanās saieta laikā skolas un bērnudārza telpās uz matračiem. Gados vecākiem saieta dalībniekiem būs iespēja apmesties viesnīcā. Tuvākās apmešanās vietas – brīvdienas mājas “Bieriņi” (2 km) un “Ozolkalns” (6 km), viesu nams “Dēseles Dzirnava” (12 km), viesnīca Skrundā (26 km).

Ārzemju dalībniekus lūdzam pieteikties līdz 1. maijam pie Līgas Rupertes, e-pasts: liga3x3@iserv.net, 2141 Brunsink N.E., Grand Rapids, MI 49503, USA, tel. (616)260-6320. Dalības maksa 350 ASV dolari (320 eiro) personai (bērniem līdz 7 gadiem pusceļā, līdz 2 gadiem – par brīvu), bet nepārsniedzot 800 dolarus (720 eiro) kodolģimenei. Tiekamies Kalnos un padarām šo vasaru īpašu!

Informāciju apkopojā Guntis Nulle un Anna Gobzeme-Nulle

Baltas domas, balti darbi MALTAS 3x3

Gads sācis griezties uz gaišo pusi, tāpēc laiks kaldināt ratus vasarai! Kas jādara vasarā? No 26. jūlija līdz 2. augustam jādodas uz Latgales Malta, kur šovasar notiks latviešu un latvisko tradīciju kopēju, zinātāju un draugu lielā tikšanās Latvijā! Viesmīlīgā Latgale un sirsniņā Malta gaida tieši tevi – ar baltām domām uz baltiem darbiem!

BALTA MALTA

3x3 saime atkal piestāj Latgalē, jo latgaliešu sirsniņa, viesmīlība un pretimnākšana ir izdaudzīnāta pāri novadiem un pat valstu robežām. Malta atrodas raibās Latgales sirdī netālu no Rēzeknes. Kā zinām, nekur citur tik ļoti nedaudzina un netur godā un cieņā savu īpatno tradīciju daudzkrāsainību – valodu, kultūru, tradi-

cijas, turklāt gan caur modernām dziesmām repa stilā, gan augstās mākslas koncertiem un laikmetīgu gleznu izstādēm. Tē ļaudis ne tikai svētkos, bet arī darba ikdienā joprojām nodarbojas un par maizes darbu sauc gan podniecību un keramiku, gan seno latgaļu rotu kalšanu, bet vietējās zemnieku saimniecības audzē gan kartupeļus, gan liellopus, cūkas, aitas un zirgus. Te viss notiek!

BALTAI IEDVESMAI

Malta 3x3 piedāvās veselu nedēļu iedvesmot tos, kuri latviskās dzīvesziņas, tradīcijas, valodu ikdienā nedzird, tāpēc tieši šajā nedēļā ir jāpaspēj viss! Iedvesmoties domām par labāku nākotni palīdzēs sarunas par politiku, improvizācijas teātris un

dziedāšana – piemēram, **balto dziesmu** dziedāšana ar Birutu Ozoliņu. Savukārt Austris Grasis atgādinās, ka *Mana balta māmulīte, mani balti audzināja...* un nedēļas laikā jānoskaidro, kas ir **balts latviešu folklorā?**

Jaunums šajā 3x3 saietā būs **Baltā galda sarunas**, kur visas dienas garumā būs iespēja iedvesmoties, klausoties lektoros, bet vēlējās stundās, arī pašiem klausītājiem kļūstot aktīvākiem, iesaistīties nakts diskusijās, ko vadīs Ansis un Jolanta Bogustovi.

Sievas varēs meklēt **sievīškā spēka avotus** kopā ar Inesi Krūmiņu, kamēr vīri – kopā ar Jāni Ati Krūmiņu – vērsīsies **vīra spēka avotos**. Kas un kādi tie bijuši vēstures laika griežos, kādi tie ir mūsdienās? Savukārt pie Līgas

Rupertes un Māras Tupeses Ģimeņu seminārā gan ļaudis ar ģimenes dzīves stāžu, gan pavisam bez tā varēs iedvesmoties no citu pieredzes, lai uzlabotu savu un saprastu tuvāko līdzcilvēku dzīvi ģimenē.

Vismazākajiem būs iespēja kopā ar mammu vai tēti piedalīties ievirzē **Laipni lūgti vecāku pasaulē!**, kur jaunie vecāki varēs rast atbildes uz jautājumiem: kā piedzimst mamma?; kā saprasties ar mazuli?; kā nepazaudēt sevi, kļūstot par vecāku?; kā mainās pāra attiecības pēc mazuļa piedzimšanas? Par to zinās stāstīt Sarmīte Bambāne un Andželika Kāle.

Arī vēsture mūs iedvesmo, tāpēc tiem, kuri vēlas tikt pie sava **ciltškoka**, bet nezina, ar ko sākt, vai kuri reizi par visām reizēm grib noskaidrot, kas tad tajā Latgalē jeb Inflantijā ir tik sevišķs, būs iespēja to uzzināt no savas jomas speciālistiem – **Baltās un nebaltās dienas Inflantijā** vadīs Agris Dzenis, bet dzimtas pētniecībā ievirzīs Egils Turss.

BALTĀS DARBOŠANĀS

Tiem, kas nonākuši Malta 3x3, lai kaut ko darītu, baltie cimdi būs jānovelk un jāatloka piedurknes – sāksies lieli un mazie darbi. Kā ierasts, visu vecumu bērniem un jauniešiem būs piemēroti darāmie darbi, gan pētot dabu un apgūstot jaunas prasmes, gan piedaloties kustību, sportošanas, teātra, dziedāšanas un mūzikas spēlēšanas ievirzēs.

Jau lielākas meitas **mācīsies bizes pit**, kamēr jaunākie un nīrākie darbosies **Darbigu rociņu** ievirzē, bet nedaudz lielākie – dosies dabā **Vilku mācībā**. Savukārt tie, kuriem jau pa spēkam griezt, grebt, vilēt un zāgēt, varēs gan tikt pie saviem **koka ieročiem**, gan izgatavot **sajūtu bungas, izkalt rotas** vai tikt pie pirmā **māla poda**.

Balto darbu rakstītāji varēs **uzšūt linu kreklus, izrakstīt sev brunčus** vai **darināt ādas apavus**, bet tie, kuriem tik balti nesanāk, savu ieviržu ietvaros drīkstēs noskaidrot ko baltu ar vietējo Latgales kolorītu paveikuši citi – Baltās **pirts** pirtnieki, baltie **mednieki** un pat baltā stiprinātā dzēriena – šmakovkas – darinātāji!

Bet darbosies arī tie, kuri neko nedarīs ar rokām! Jā, patiešām, izrādās, dziedinošas ir teju visas mākslas nozares – arī **deja**, kustība, **zīmēšana** un **runas māksla** –

pareiza elpošana. Malta 3x3 tam visam būs laika gana – sevis iepazīšanai ar jaunu lietu, paņēmieni, ideju palīdzību. Ne velti būs arī ievirze – **Mana veselība – mana atbildība**.

BALTIE PRIEKI

Raibajā nedēļas virpulī būs iespēja ne tikai darīt un mācīties, bet, protams, arī priecāties – pamosties ar smaidu un izkustēties; griezties vietējo tradicionālo deju – **kadriļu** – ritmos ievirzē dienas gaišajā laikā, bet **latvju danču** soļos – vakaros un naktīs; dziedāt gan **folkloras** ievirzē, gan vakaros pie **nīcēju** galda; sajūt kopības sajūtu, braucot **ekskursijās** pa zilo ezeru zemes labākajiem maršrutiem, apgūt jaunās senlaiku **sporta** vai **prāta** spēles. Un pēc tam, kad garam, prātam un miesai jau metīsies melns gar acīm, atgriezies baltajā Malta 3x3 pasaulē ļaus **maigu pieskārienu masāžas**, ielūkošanās **pasaku pasaulē** vai gardu **goda ēdienu pagatavošana**. Ak, jā, būs arī balto šļakatu prieki – pie ūdeņim labvēlīgiem laikapstākļiem būs pieejama **peldvieta 2 kilometru attālumā** no saietā norises vietas!

Ik vakara koncerti un kopā būšanas, tradicionālais pašizpaušmes vakars **Brīvais mikrofons** visu gaumju, garumu, vecumu un platumu dalībniekiem bez jebkādiem ierobežojumiem. Tāpat arī apsveikumi jubilāriem, galda un vakara dziesmas, kā arī citi kopību vairojoši pasākumi nedēļas garumā ļaus mums no “es” un “tu” kļūt par MĒS.

BALTI PAŠI MĒS!

Malta 3x3 saietu rīko Cekuļu ģimene – Ilze, Lauris, Ako Kārlis, Lote un Elza Hermīne, aiz kuriem stāv baltie rūķi – palīgi no darba grupas – Šidoroviču ģimene, Juris Tomašūns, Astra Audra Dāboliņa un Lauma Treimane –, kas katrs roku pieliek, lai saiets noritētu godam, lai katru atbraucēju varētu uzņemt ne tikai sirsniņi un ar laipnu smaidu, bet arī izguldīt ērtā un mīkstā gulvietā – Malta vidusskolas vai internātskolas gultās vai uz matračiem. Solām trīs reizes dienā paēdināt ar gardiem ēdieniem ar latgaliešu sirsniņas garšvielām un nodrošināt ar katram nepieciešamo, iespēju robežās darot visu, lai nedēļa Malta 3x3 paliktu atmiņā kā skaidrākā nedēļa 2020. gadā! Lai top un uz tikšanos!

Pilnu informāciju par saietā piedāvāto programmu aicinām skatīties www.3x3.lv un sekotot Facebook kontam: @Latvija3x3.

Ārzemju dalībniekus lūdzam pieteikties līdz 1. maijam pie **Līgas Rupertes**, e-pasts: liga3x3@iserv.net, 2141 Brunsink N.E., Grand Rapids, MI 49503, USA, tel. (616)2606320.

Dalības maksa ir 350 ASV dolāru (320 eiro) personai (bērniem līdz 7 gadiem pusceļā), bet nepārsniedzot 800 dolāru kodolģimenei (720 eiro) ģimenei.

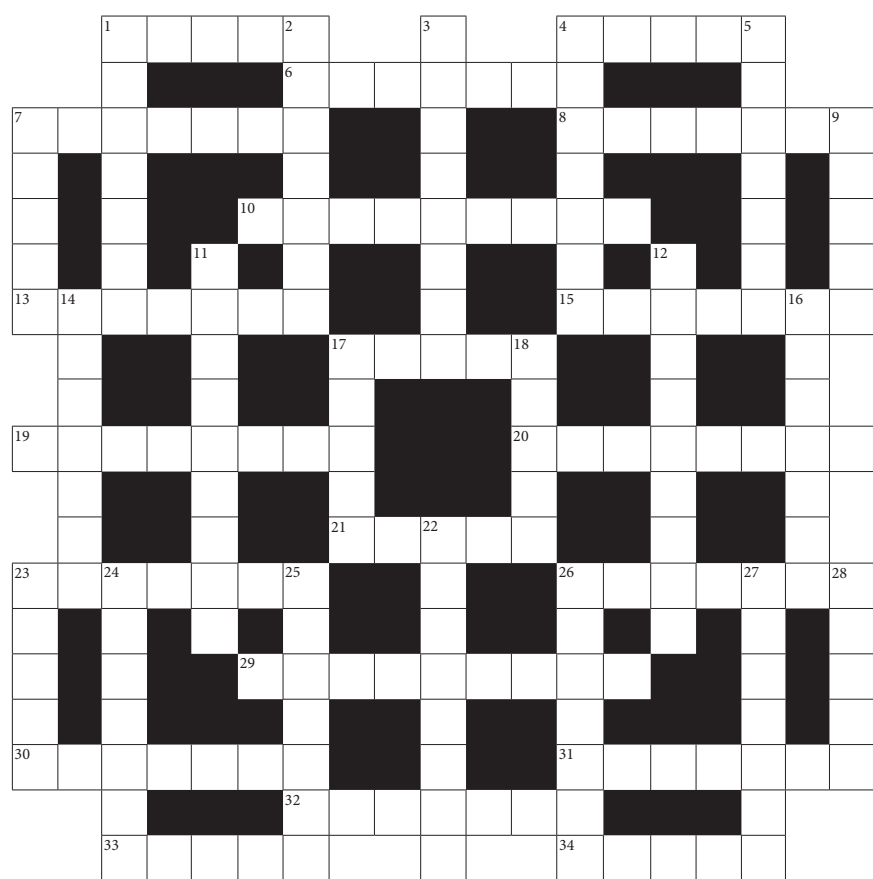
Gaidām jūs Maltā no 26. jūlija līdz 2. augustam 2020. gada vasarā!

Ilze un Lauris Cekuli

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

darbnieks, filozofs (106-43 p.m.ē.). 4. Viens no vairākiem fakta skaidrojumiem. 5. Neizpaužami. 7. Kārsts, ko lieto, izpildot akrobatiskus priekšnesumus. 9. Franču rakstniece (1766-1817). 11. Nelielas statujas. 12. Zodiaka zvaigznājs. 14. Apdāvināti cilvēki. 16. Klejot. 17. Kāršu spēle. 18. Dokumentu kopums juridiskā lietā par kādu jautājumu. 22. No olām gatavots ēdiens. 23. Darvas destilācijas atlikums. 24. Valsts Eiropā. 25. Virieša vārds (*martā*). 26. Slazdi. 27. Upe Igaunijā. 28. Vingrinājums aktiermākslas tehnikas attīstīšanai.

Krustvārdu mīklas (Nr. 9) atrisinājums

Līmeniski. 1. Kārbīnes. 6. Koki. 7. Usma. 9. Trilleris. 10. Pati. 12. Šautras. 13. Akts. 18. Epika. 19. Venta. 21. Sirds. 22. Avogadro. 23. Kolonija. 25. Arija. 26. Ibiss. 27. Trops. 28. Skat! 30. Patents. 33. Bise. 37. Amaterasu. 38. Elks. 39. Bēne. 40. Asinsaina.

Stateniski. 1. Kito. 2. Reina. 3. Balatons. 4. Narva. 5. Sust. 6. Kava. 8. Aust. 10. Preparāts. 11. Trilogija. 14. Kornišoni. 15. Saksarsme. 16. Barakas. 17. Eskorts. 19. Verdi. 20. Atons. 24. Lin ezers. 29. Kobe. 31. Amati. 32. Trapi. 34. Sile. 35. Rasa. 36. Ruba.

Līmeniski. 1. Atspirdzinošs dzēriens. 4. Šauras dobes. 6. Akmeņlauzišu dzimtas augs. 7. Motīvēt. 8. Latviešu diriģents (1884-1956). 10. Auglis, kas pēc nogatavošanās paliek ieslēgts apvalkā. 13. Piedalīties sporta sacensībās. 15. Zemeslodes ziemeļu polārais apgabals. 17. Dievieta, mājas pavarda sargātāja seno romiešu mitoloģijā. 19. Galvas daļa. 20. Nogulumiezis. 21. Aizjūga piede-

rum. 23. Pilsēta Kurzemē. 26. Medicīniskais instruments. 29. Gaļuma mērvienība. 30. Neliels duncis ar trīsšķautņainu asmeni. 31. Novada centrs Zemgalē. 32. Putraimi, ko iegūst no maniokas bumbuļu cietes. 33. Pūču dzimtas putns. 34. Senas klejotāju ciltis, kas dzīvoja Melnās jūras ziemeļu piekrastē.

Stateniski. 1. Kuģa apkalpe. 2. Saķert. 3. Romiešu politiskais

Mūžam jaunā māksla

MĀRIS BRANCIS

Vircburģieša un latviešu mākslinieka Osvalda Rožkalna gleznas turpina ceļu pa Latviju. Pagājušajā gadā tās viesojās Saldū, bet kopš 19. februāra aplūkojamas Talsu novada mūzejā.

Talsnieki mākslinieku uzskata par savējo. Un taisnība vien ir. Viņa saknes meklējamas šajā pusē. Osvalda Rožkalna vectēvs mūrnieks Dītrihs Rozenkalns ir dzimis Talsu apriņķa Lubezerē. Sasmakā viņš salaulājās ar Lizeti Voldemāru, kuŗas tēvs Godfrīds Valdemārs, domājams, bija Krišjāņa Valdemāra tēvabrālis. Viņu pirmais dēls Fridrihs Aleksandrs piedzima Ārlavas mācītāja Dosē mājā. Kaut arī viņu laiž Rojas jūrskolā, taču jūra viņu nevilina, arī kalēja amats liekas par vienkāršu, tādēļ 18 gadu vecumā jaunietis dodas uz Rīgu un izmēģina vairākus darbus, līdz iestājas Rīgas pilsētas teātrī (vācu) par otro apgaismotāju. Tur viņš, kā pats vēlāk rakstīja, "ar lielāko labpatikšanu un dzišanos strādāju", izkalpodamies līdz apgaismošanas inspektoram.

Zīmīgi arī tas, ka šajā teātrī par apgaismotāju tieši šajā laikā sāk strādāt cits vīrs no Talsu puses – Kristaps Tillbergs, profesora Jāņa

Ingrīda Burāne sniedz interviju Talsu TV

Robertas Tillberga tēvs. Kā Fridrihs Aleksandrs Rozenkalns, tā Kristaps Tillbergs par savām sievietēm izvēlas jaunkundzes, kas, kā šķiet, ir vienas dzimtas jaunas – no Litovsku ģimenes. Tēvi ne viens, ne otrs vēlākajos gados nesaistīja savas dzīves ar mākslu, taču viņu dēli – Jānis Roberts Tillbergs un Osvalds Rožkalns – gan. Tiesa gan, abu ceļi bija ārkārtīgi dažādi, taču abus vienoja glezniecība. Osvalds Rožkalns

bērnībā pat kādas stundas mākslā ņēma pie sava brālēna profesora Latvijas Mākslas akadēmijā, taču viņu ceļi ātri vien šķīrās varbūt lepnības dēļ, varbūt raksturi nesaskanēja, bet laikam gan lielās gadu starpības dēļ – 30 gadi.

Nav zināms, vai tēvs kādreiz ieminējās par savu dzimto pusi, taču tagad liktenis ir lēmis nekālieniēn pabūt senču dzimtenē.

Izstāde ir plaša un iepazīstina ar Osvalda Rožkalna daiļradi visai vispusīgi! Vecākie darbi atiecas uz bēgļu laiku Vircburģā, kad viņš daudz gleznoja, lai vingrinātu roku un acis. Tas topošajam māksliniekam bija raksturīgi, ka viņš jebkuros apstākļos neatņemdamies un neatlaidīgi kopa savu rokkrastu, savu redzējumu. Vēlākajos gados viņš pētīja Velaskesa un citu klasiķu gleznas, taču visvairāk viņu pievilka Pablo Pikaso lauzītās formas, kas latviešu gleznotājam likās visprecīzāk atainoja latviešu tautas 20. gadsimta traģiku. Kaut arī viņš lietoja gaišas krāsas, taču lauzītās līnijas vēstīja par autora iekšējo dramatismu.

Talsos var iepazīt arī Osvaldu Rožkalnu kā izcilu līniju meistaru, kurš neatlaidīgi apguva ķīniešu akvarelkrāsu zīmējumus ar otu, atveidojot pavasara ziedus un plaukstošu koku zarus.

Nobeigumā jāpiebilst, ka mākslinieka darbi nenoveco. Viņi allaž šķiet jauni un svaigi, neraugoties uz to, cik gadi paskrējuši kopš to radišanas un kopš tos pēdējo reizi esi skatījis un ne tikai skatījis, bet studējis.

MATISS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

IN MEMORIAM

Zviedrijas latviešu aktīviste VILMĀ TENESS – Mūžībā

11. februārī Gēteborgā 83 gadu vecumā mūžībā aizgājusi Vilma Teness. Vilmas Teness mūžs bija darba un enerģijas pilns dažādos dzīves laukos.

Vilma Teness bija ķīmijas inženiere, ķīmijas, matemātikas, fizikas, datorzinātnes metodikas pedagoge, erudīta latviešu – zviedru – latviešu valodas tulkojāja.

Divus gadus – no 1960. līdz 1961. gadam – Eiropas Latviešu jaunatnes apvienības (ELJA) priekšsēde, ELJA Skandināvijas nodaļas dibinātāja. Vilma darbojusies arī kā LSDSP Ārzemju komitejas un valdes locekle (no 1964. gada līdz partijas pārvietošanai uz Latviju). Kandidējusi uz darbu 5., 6. un 8. Saeimas vēlēšanās. Vilma bija žurnāla *Mēs* Eiropas redaktore, no 1969. līdz 1976. gadam bijusi Zviedrijas

Gēteborgas pilsētas un Bohuslēnes kultūras un izglītības konsultante. Ilggadēja ziemeļvalstu organizācijas *Norden* valdes locekle.

Daudzi ELJA pārstāvji Vilmu jau no seniem gadiem atceras kā jaunatnes žurnāla *Mēs* ilggadējo Eiropas redaktori. Viņa aprak-

stījusi trimdas jaunatnes darbību jau no pagājušā gadsimta 50. gadu beigām. "Viņa iesaistījās latviešu sabiedriskā dzīvē – no vietējās latviešu draudzes līdz aktīvai darbībai LSDSP Ārzemju komitejā. Vilma bija nelokāma latvieti, bieži piedalījās demonstrācijās un citās aktivitātēs pret padomju okupāciju. Kad Latvija atguva neatkarību, viņa vairākas reizes kandidēja uz Saeimu. ELJA viņai vienmēr palika tuvu pie sirds, bieži iesaistījās arī kontroversālās diskusijās," Vilmu Teness atceras ELJA biedri. (*No latviesi.com*)

Vilma Teness bija arī avīzes *Brīvā Latvija* cītīga lasītāja un autore. Mums pietrūks viņas asā prāta, draudzības un sarunu. Mūsu līdzjutība visiem, kam Vilmas pietrūks.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija. Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā –
Laika Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:
AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi LAIKS
un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības LAIKS-BL kontā – SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

ŠIE IR MIRKLĪ, KURU DĒĻ SPĒLĒJU TENISU...

Latvijas tenisisti Lielupē aizvada Devisa kausa izcīņas pasaules otrās grupas *play off* spēli pret Ēģiptes komandu. Pirmajā spēlē Kārlis Ozoliņš, kuŗš šobrīd vēl nav ATP rangā, ar rezultātu 6:7 (9:11), 5:7 zaudēja Mohamedam Safvatam (pasaules rangā 132. rakete).

Lai gan Ozoliņam nācās atklāt dueli un pirmajam doties laukumā savu līdzjutēju priekšā, 17 gadus vecais tenisists nav izjutis lielu stresu. "Gaidīju, ka būs lielāks stress. Svarīgi bija sākumā uzvarēt geimus, sajūst spēli. Beigās jutos jau komfortabli un spēlēju arī labi."

Otrajā spēlē Ernestam Gulbim sīvu konkurenci sagādāja Karims Mohameds Mamouns. Gulbim nācās divas reizes pirmajā setā atspēlēt no Mamouna breikbumbam, bet ēģiptietis pāris servus geimus arī uzvarēja diezgan pārliecinoši. Gulbis uzvarēja – 6:4 un 6:3. Gulbis ATP rangā ieņēma 161. vietu, bet pretinieks atrodams 390. pozīcijā.

Dubultspēlē Gulbim bija jāspēlē kopā ar Mārtiņu Podžu, taču Latvijas otrā rakete nolēma atvadīties no izlases, detaļās nepamatojot savu lēmumu. Līdz ar to Gulbja pārinieks bija gados jaunais Ozoliņš. Dubultspēlē Gulbis pāri ar Ozoliņu ar 6:4, 6:3 pārspēja ēģiptiešu duetu Mohameds Safvats/Karims Mohameds Mamouns. Ceturtajā spēlē Gulbis ar 6:2, 6:4 pārspēja ēģiptieti Mohamedu Safvatu, nodrošinot uzvaru arī visā spēlē. Gulbim spēles savos bērņības laukumos bija īpaši emocionālas: "Nav daudz maču, pēc kuŗiem man asaras acīs un kamols rīklē. Šodien tāds bija. Pirmajā brīdī neapjēdzu, cik

daudz tas nozīmē vai cik esmu noguris. Šie ir mirklī, kuŗu dēļ spēlēju tenisu," sacīja Latvijas labākais tenisists.

Punktu Latvijas vīriešu tenisa izlases panākumam pielika Roberts Štrombahs (ATP 668.).

Roberts Štrombahs

Štrombahs ar rezultātu 6:3, 7:6 (7:3) pieveica Amru Elsajedu Abdu Ahmedu Mohamedu, kuŗš nav ticis pie reitinga punktiem, lai ieņemtu kādu vietu pasaules rangā. Tādējādi Latvijas tenisa izlase ar 4:1 pārspēja Ēģiptes tenisistus.

Pēc trīs gadu pārtraukuma Devisa kausa atgriezies savu skatītāju priekšā. Pēdējo reizi Devisa kausa spēles Latvijā tika aizvadītas 2017. gadā, kad Jelgavā tika atzīts Norvēģijas tenisa izlases pārkums. Šis gads ir īpašs ar to, ka Latvijas izlases rindās ir valsts pirmā rakete Gulbis, Artūrs Lazdiņš, Vācijā uzaugušais Roberts Štrombahs, kā arī šī gada Austrālijas atklātā junioru čempionāta pusfinalists Kārlis Ozoliņš. Nākamā spēle Latvijas tenisa komandai būs septembrī pret kādu pirmās grupas vienību, kas būs zaudējusi pirmajā kārtā.

PĒC DEIVISA KAUSA IZCĪŅAS SPĒLĒM

Latvijas tenisa izlases aizvadītās spēles Devisa kausa izcīņā pierādīja, ka arī vīriešu valstsvienība var būt konkurētspējīga,

atzina Latvijas Tenisa savienības (LTS) ģenerālsēkretārs Kārlis Lejnīeks. Lejnīeks pēc dueļa beigām puda gandarījumu, ka izlasē atgriezies Latvijas pirmais numurs Ernests Gulbis. "Ernests atgādināja par to, kas viņš ir, savukārt Kārlis ļoti labi sevi pierādīja atbildīgā brīdī. Viss kopumā parādīja, ka nākotnē varam būt ļoti konkurētspējīgi. Mums ir Ernests, Roberts, Artūrs Lazdiņš, Kārlis. Ja nākamajā reizē būs vajadzīgs piektais spēlētājs, šobrīd Roberts Grīnvalds un Mārtiņš Rocēns ir kolledžs. Miķelis Lībietis ir teicis, ka grib atgriezties," pēc sacensību noslēguma žurnālistiem stāstīja Lejnīeks.

BIATLONISTU STARTI

Latvijas biatlonists Andrejs Rastorgujevs Čehijas trasē Nove Mesto ieņēma 22. vietu Pasaules kausa izcīņas septītā posma 10 kilometru sprinta sacensībās.

Andrejs Rastorgujevs

Nepārspēts sprintā palika norvēģis Juhanness Tingnēss Bē, kuŗš finišēja pēc 24 minūtēm un 56,8 sekundēm, par 22,8 sekundēm pārspējot francūzi Kentēnu Fijonu-Majē. Savukārt trešais bija uzvarētāja brālis Tarjejs Bē, kuŗš savam radniekam zaudēja vienu minūti un 1,1 sekundi. Edgars Mise ar diviem neaizvērtiem mērķiem bija teju piecarpus minūtes lēnāks par Bē un ieņēma 96. vietu, bet Aleksandrs Patrijūks ar četriem soda apliem bija 104. starp 106 finišējušajiem biatlonistiem.

Baiba Bendika Nove Mesto ieņēma 44. vietu 7,5 km sprinta sacensībās, nekvalificēdamās startam ar kopēju startu.

GODA PJEDESTALS – 1,6 SEKUNŽU ATTĀLUMĀ

Latvijas distanču slēpotāja Patricija Eiduka Vācijā izcīnīja ceturto vietu pasaules junioru čempionāta 15 kilometru sacensībās brīvajā stilā ar kopēju startu. Par čempioni tika kronēta norvēģiete Marija Helēna Fosse-

sholma no Norvēģijas, kuŗa finišēja pēc 35 minūtēm un 55,6 sekundēm. Vienu minūti un 9,3 sekundes viņai zaudēja poliete Izabela Marciša, bet minūti un 10,6 sekundes lēnāka bija šveiciete Ziri Vigere. Eiduka čempionei zaudēja vienu minūti un 12,2 sekundes, bet goda pjedestals bija nieka 1,6 sekunžu attālumā. Par savu sniegumu viņa tika pie 85,12 FIS punktiem.

Raimo Vigants, kas startē U-23 grupā, izcīnīja devīto vietu 30 km sacensībās brīvajā stilā ar kopēju startu. Iepriekš Vigants ieņēma 50. vietu 1,3 km sprintā brīvajā stilā, nepārvarot kvalifikāciju, bet bija 42. pozīcijā 15 km sacensībās klasiskajā stilā ar intervālu startu.

LATVIJAS FUTBOLISTU PRETINIEKI NĀCIJU LĪGĀ

Izložē noskaidrots, ka Latvijas futbola izlase UEFA Nāciju līgas otrajā sezonā tiksies ar Malta, Andoras un Fēru salu valstsvienībām. Latvijas futbola izlase spēlēs zemākajā, D līgā un tika ielozēta pirmajā grupā. Otrā grupā D līgā spēlēs Gibraltārs, Lichtenšteina un Sanmarīno. D līgas katras grupas uzvarētājas iegūs tiesības spēlēt UEFA Nāciju C līgā. Latvijas izlase jaunā galvenā trenera Daiņa Kazakeviča vadībā martā aizvadīs divas pārbaudes spēles, bet jūnijā divas spēles notiks Baltijas kausa izcīņas ietvaros.

Latvijas futbola izlases jaunais galvenais treneris Dainis Kazakevičs pēc Amsterdamā notikušās UEFA Nāciju līgas grupu izlozes pievērsa uzmanību faktam, ka valstsvienība ielozēta četru komandu grupā, tādējādi būs sešas spēles. "Ar izlozes iznākumu esmu apmierināts. Pirmkārt, pozitīvi vērtēju to, ka nonācām četru komandu grupā. Otrkārt, jau pirms ierašanās šeit bija skaidrs, ka, spēlējot D līgā, varbūt ne tik principiāli ir tas, ar kuŗiem tieši pretiniekiem būs jāspēlē. Mums šobrīd jākoncentrējas pašiem uz savu sniegumu un spēles kvalitāti, lai varētu reāli pretendēt uz uzvaru grupā. Bez šaubām – grupa nav vienkārša, taču tajā pašā laikā – Nāciju D līgā labi zinājam visus iespējamus pretiniekus. To, vai izloze būs

bijusi veiksmīga, rādīs spēles rudenī un gala iznākums."

AIZSARDZĪBAS MINISTRS PIE RŪTOTĀ GALDIŅĀ

Vecrīgas viesnīcā *Pullman Riga Old Town* norisinājās 3. starptautiskais šaha turnīrs ātrajā šahā un blicā, pulcējot spēcīgus šahistus no 11 valstīm. Latvijas pārstāvis Ņikita Meškovs uzvarēja divos turnīros, izcīnot 7,5 punktus no 9 un 9,5 punktus no 11. Arī dāmu konkurencē vislabāk veicās Latvijas šahistei Ilzei Bērziņai – 6 punkti no 9. Turnīrā piedalījās arī Latvijas aizsardzības ministrs Artis Pabriks, stiprinot savas stratēģiskās iemaņas.

Aizsardzības ministrs Artis Pabriks pie šaha galda

"Šahs ir mana aizraušanās jau kopš bērņības. Pirmos soļus šajā spēlē man palīdzēja spert tēvs, un arī es šahu esmu iemācījis saviem bērņiem. Paldies par aizraujošo, lieliski organizēto un emocionāli bagāto čempionātu *Pullman Riga Old Town Hotel Chess Championship*", sacīja Artis Pabriks pēc aizrautīgajām cīņām uz melnbaltā galda.

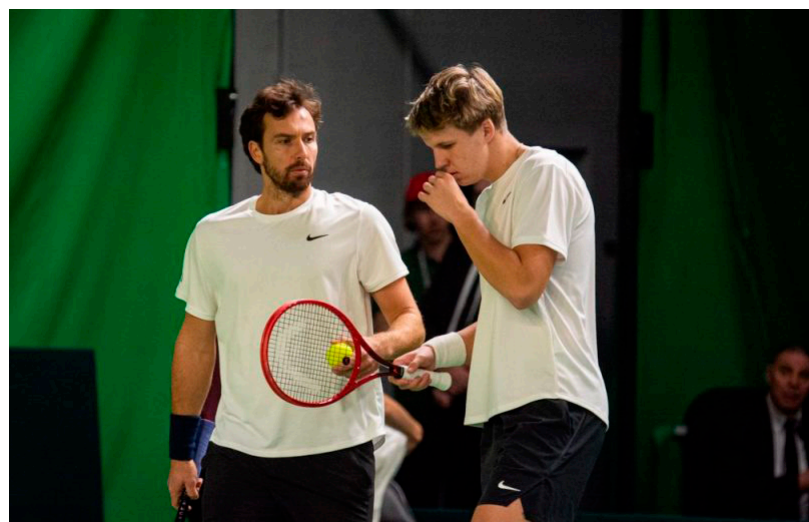
ĀTRSLIDOŠANA

Pasaules kausa izcīņas finālā Hērenvenā Haralds Silovs izcīnīja septīto vietu sacensībās ar masu startu 18 dalībnieku konkurencē.

Kopvērtējumā Silovs ar 304 punktiem ierindojās 13. vietā.

P. Karlsons

Ernests Gulbis un Kārlis Ozoliņš

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas Evanģēliskās draudzes dievkalpojums Metodistu baznīcā Rīgā, Akas ielā 13. Nākamie dievkalpojumi **22. martā** plkst. 13, **12. aprīlī** Lieldienu dievkalpojums.

VĀCIJA

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, *Hohenzollernstr. 54*, **15. martā** plkst. 14 dievkalpojums ar dievgaldu. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galdā.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, *Butjadinger Str. 59*, **29. martā** plkst. 11 dievkalpojums ar dievgaldu. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

ZVIEDRIJA

Stokholmas latviešu ev. lut. draudze rīko **Garīgās meditācijas dienas Ēlandē**, Sandbijas mācītājmuižā, no 20. līdz 23. maijam.

Katra diena ietver neaprstāmas iespējas sevis pilnveidošanā, kopābūšanā, garīgās un

fiziskās aktivitātēs. Būs iespēja individuālām sarunām (dvēseles kopšana) ar mācītāju Kārli Žolu un prāvesti emerita Ievu Graufeldi. Dievkalpojums Sandbijas baznīcā. Dalības maksa 500 kronas par personu iemaksājama Stokholmas draudzes Girokontā 351773 – 7, norādot vārdu, uzvārdu un mērķi – 'RETREAT'. (Vietu skaits ierobežots). Jautājumu un pieteikumu, lūdzu, sūtiet Stokholmas draudzes priekšniecei Intai Meierei, *inta.meiere@yahoo.com*.

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:

www.facebook.com/@brivalatvija

www.twitter.com/@briva_latvija

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv